ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Թէ գաւառաց համար
Տարեկան 7 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 1/2 »
Եռամսեայ 2 »
Օտար երկիրներու համար 40 Ֆր.
Վեցամսեայ 20 »
Եռամսեայ 10 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ, բաց ի Բօսթ Լօքալէն։
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի՝ 115 ղրուշի փուլն 100 ղրուշի հաշուով։
Նամակները կ'ուղղուին առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի Ճատտէսի, Կ. Պոլիս։

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"پوزانتيون"
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتياز ومدير مسؤلى
پوزانت كچيان
طبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی
دائرۀ مخصوصه‌ده‌در

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bub Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

Ա · ՏԱՐԻ ԹԻՒ 131 | ԱՒԱԳ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 1897 ԱՊՐԻԼ 7/19 | 17 ԶԻԼ-ԳԱՏԷ 1314 · | 7 ՆԻՍԱՆ 1313 | Ա · ՏԱՐԻ ԹԻՒ 131

Կ. ՊՈԼԻՍ, 7/19 ԱՊՐԻԼ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆՆ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

Ամէն դարու մէջ, աշխարհագրական քարտէսներու փոփոխման հետեւանքէն, եկեղեցական իրաւասութեան պատկանեալ թեմական սահմաններն ալ աւելի կամ նուազ յեղաշրջում կը կրեն։ Բայց այս պատճառաւ հարկ չէ որ ժողովրդեան կրօնային պէտքերը բարձր Թողի միան եւ առաջնորդական կամ հովուական դրութիւնն ընդհատի։ Ցածախակի խօսուած եւ գրուած է Ռումէլիական կամ Եւրոպական հայ գաղթականութեանց վրայ, որոց յետին սերունդք կամ մնացորդք, էր երբեմն, մեր Պատրիարքարանի կողմէն հինգ կամ վեց տարին մի անգամ վիճակաւորի մը առաքմամբ սակաւատեւ հոգեւոր մխիթարութիւն մը կը վայելէին՝ մէկ երկու քարոզ միայն լսելով, եւ միթէ վիճակաւորին հայ գաղթականութեան մէջ քանի մ'օրուան ներկայութիւնն անոր բոլոր կրօնական եւ մտաւորական պէտքերից եւ պահանջմանց գոհացում կրնա՞ր տալ։ Ազգ. գաղթականութեանց մէջ գտնուած քահանայից շատերն ալ անգիտակ իրենց կոչման եւ պարտուց, մերթ տգիտութեամբ եւ գայթակղական արարքներով (Վառնայի քահանայից ակնյայտ խօսի) կը փայլին, որով հայ գաղթականութիւնները շրջապատող միւս քրիստոնեայ տարրերը մեր Ազգին եւ Եկեղեցւոյն վրայ լաւ եւ նպաստաւոր գաղափարներ կազմելէ հեռի կը մնան։

Հայ գաղթականութեանց գլխաւոր կեդրոններն են Աւստրիա-Հունգարիա, Ռումանիա եւ Պուլկարիա։ Առաջնոյն հայ գաղթականք իրենց ազգայնութեան յատկանիշ լեզուն գրեթէ կորսնցնելու վիճակին հասած են։ Այսօր հայերէն բառեր միայն կը Թոթովեն, հայ լեզուն ապակայծեալ պատրոյգ մ'է իրենց համար եւ տեղն անցած է գերման կամ մաճառ լեզուն։ Որ մ'ալ իրենց ազգայնութեան եւ մայրենի Եկեղեցւոյն մնաս բարով պիտի չըսե՞ն . . . ։

Ռումանաբնակ հայ գաղթականութիւնն Աւստրիահունգարականին վրայ առաւելութիւն մը չունի, գրեթէ անոր ալ մայրենի լեզուն ռումաներէնն է։ Պուլկարիոյ եւ Արեւելեան-Ռումէլիի Հայոց մեծամասնութիւնն հայերէն չեն գիտեր։ Իրաց այս տխուր վիճակին դարմանն ի՞նչ է. ո՞ւր պիտի գտնենք զայն, եւ ո՞վ պիտի գործադրէ զայն։ Եթէ մեր հոգեւոր իշխանութիւնը գործելու յօժարութիւն եւ բարեացակամութիւն ունենայ, դարմանը պարզ եւ դիւրին է։ Այս դարման՝ հայ գաղթականութեանց երեք գլխաւոր կեդրոններուն մէջ քանիբուն, իմացական կարողութեամբ օժտեալ եւ Եկեղեցւոյն խղճի մտօք ծառայելու տրամադիր մէկ մէկ հովուի կամ առաջնորդի տեւական ներկայութիւնն է։ Հովիւն յայնժամ կրնայ զբաղիլ իր հօտին կրօնական եւ բարոյական պէտքերն իմաստասիրելու, եւ Թերեւս կարելի ըլլայ առջեւն առնել դժբախտութեանց որք հայ գաղթականութեանց կը սպառնան հեռաւոր կամ մօտաւոր ապագայի մէջ։ Գաղթական Հայն անվթար պահել կ'ուզէ իր սրտին զօրաւոր զգացմանց հետ սերտ առնչութիւն ունեցող ընտանեկան, ազգային եւ կրօնական ծէսերն ու աւանդութիւնները։ Կ'ուզէ ազատ պաշտել իր Եկեղեցին, եւ յայտ դտած է իր հոգեկան մխիթարութիւնը. բայց անոր գլխոյն վերեւ հսկող հովուին ներկայութիւնն անհրաժեշտ է։

*** Ռումանիոյ Երեսփոխանական ժողովը Բաղտօյենն Ամուսնութեան օրինագիծն ընդունեց եւ գործադրութեան դրաւ տարիներ առաջ։ Երկրին հպատակ Հայ տարրը խոնարհեցաւ նոյն օրինաց առջեւ, զոր Հայ. Եկեղեցին չընդունիր։ Ռումանիոյ քաղաքներէն տեղեկագրեր հասան ի Պատրիարքարան Թէ Հայք քաղաքային ամուսնութիւն կը կնքեն. մինչեւ իսկ ռումէն դատարաններու միջոցաւ ամուսնալուծման դէպքեր տեղի ունեցան։ Համագումար Եկեղ. եւ Կրօն. Ժողովներն յուզուեցան իմանալով քաղաքային ամուսնութեան նորամուտ դրութիւնն եւ քաղաքական ատեաններու միջոցաւ Հայ ամուսնոց իրարմէ բաժանումը։ Բուռն վիճաբանութիւն, առաջարկ առաջարկի վրայ Թէ՝ բերանացի եւ Թէ գրաւոր։ Ես ալ գրաւոր առաջարկ մը ներկայեցի Համագումարի։ Արգիլե՞նք եւ որոշե՞նք.— Մեր խորհրդակցութիւնք [illegible] որոշման յանգեցան Թէ՝ քանի որ արտասահման Հայ գաղթականութիւնք քաղաքականապէս բաժանեալ են մեր երկրէն, Պատրիարքարանի կրօնային իրաւասութենէն ալ անջատեալ կը համարուին, եւ նոյն գաղթական Հայոց քաղաքային իշխանութեան մօտ ո՛ւ եւ է քայլ չենք կարող առնել՝ Հայ. Եկեղեցւոյ ոգւոյն եւ սկզբանց հակառակող քաղաքային ամուսնութեան դրութեան դէմ բողոքելու։ Հայ ընտանեկան կազմակերպութեան բարոյական հիմը քանդող սոյն նոր դրութիւնը խափանելու համար [illegible] որ անկէ ո՞ր հոգեւորական իշխանութեան կը վերաբերէր.— Մայր Աթոռոյ։ Սակայն, ցաւ է ըսել, ցայսօր Մայր Աթոռն ալ կարեւորն ի գործ չդրաւ, եւ դրութիւնը կը յարատեւէ Ռումանիոյ Հայ տարրին մէջ։ Եթէ Էջմիածին կամ Պատրիարքարանն ուղղակի կամ ռուսման կառավարութեան մօտ պաշտօնապէս ճանչցուած կրօնական ներկայացուցչին միջոցաւ բանակցութեան մտնէր եւ դիտել տար Թէ քաղաքային ամուսնութիւն եւ քաղաքային դատաւորութիւններու վճռագրերով ամուսնալուծումը Հայ. Եկեղեցւոյ եւ Հայ ընկերային օրինաց ոգւոյն կը հակառակի, միթէ ռումէն կառավարութիւնն իրեն ուղղուած սոյն դիտողութիւնն ի նկատ պիտի չառնո՞ւր։ Ամէն օրինագիրք իրենց մէջ պարապ էջեր կը պարունակեն բացառութեան համար, մանաւանդ երբ խնդիրը կրօնի եւ Եկեղեցւոյ վրայ կը դառնայ (*)։

*** Արտասահման հայ գաղթականութեանց նկատմամբ Էջմիածնի եւ Պատրիարքարանի միջեւ իրաւասութեան խնդիրը վերջին մէկ քանի տարիներս ա՛լ աւելի չէշտուեցաւ։ Թո՛ղ սոյն իրաւասութեան խնդիրն առկախ մնայ երկու հոգեւորական իշխանութեանց միջեւ ու ժամանակին ընթացքով գտնէ իր վերջնական լուծումը. բայց անդին ազգայնապէս եւ կրօնապէս տուժող մը կայ, եւ գիտէ՞ք ո՛վ է տուժողը.—Հայ. Եկեղեցւոյ զաւակն է։

*** Բիւզանդիոնին Վիեննայի Թղթակիցը ծանոյց Թէ Լեմպերկի հայկաթոլիկ արքեպիսկոպոսը Զերնովիցի եւ շրջակայից Թուով իբր 600 Հայերն հրաւիրեր է լատին Եկեղեցւոյ գիրկը վերադառնալու։ Ի՞նչ ընեն այդ Հայեր. ձեռքերնին Թանկագին աւանդ մը միայն մնացեր է, այն է՝ իրենց մայրենի կրօնը. զա՛յն եւս իրենցմէ խլել կ'ուզեն։ Ի՞նչ ընենք այդ Հայոց. ըսե՞նք Թէ սպասեցէք մինչեւ վերջնական լուծումն Էջմիածնի եւ Պատրիարքարանի իրաւասութեան խնդրոյն. յայնժամ դուք ձեր մէջ քահանայ ալ կ'ունենաք, վարդապետ ալ, եպիսկոպոս ալ, եւ ազատուած կ'ըլլաք օտարին ազդեցութենէն։ Բայց մինչեւ վերջնական կարգադրութեան օրն արդեօք այդ Հայերն ալ մնացած կ'ըլլա՞ն։ Կարծես Լեմպերկի արքեպիսկոպոսն 1626—1681 Թուականներն յետահայեաց ակնարկ մը նետելով, ԺԷ. դարու վերջին քառորդին մէջ Մելքիսեթներու եւ Նիկոլներու շաւղաց հետեւիլ կ'ուզէ, իբրեւ անոնց ճշմարիտ եւ հարազատ աշակերտ։ Թո՛ղ Լեմպերկի արքեպիսկոպոսն Հայ գաղութի մը մասունքներն եւ նշխարներն հանդարտ պահէ իրենց ազգայնութեան մէջ. որովհետեւ անոնք լատին Եկեղեցւոյն չեն ծնած եւ չեն բաժնուած, որ հիմա ալ այդ արքեպիսկոպոսն [illegible] լատին Եկեղեցւոյ գիրկը վերադարձնելու կը նկրտի։ Բիւզանդիոնի Թղթակիցը կը յաւելու. «Ն. Սրբազնութիւն կ'երեւի Թէ Հայ. Եկեղեցւոյ գոյութիւնն ու պատմութիւնն իր մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ չէ ըրած երբեք»։ Մեք կ'ապահովցնենք Թղթակիցը Թէ ըրած է, եւ երբ զհայս ի Լատինութիւն կը հրաւիրէ, կը կարծէ Թէ իր պարտքը կը կատարէ։ Ինչո՞ւ մեք ալ մեր պարտքը չկատարենք եւ իրաւասութեան սին խնդրով մեր կենսական շահերն իսպառ լքանենք։

*** Ազգ. կեդր. Վարչութիւնը փութկոտութիւն մ'ունեցաւ՝ քանի մը առաջն, տեղապահներու անուանման հետ Պրուսայի, Էտիրնէի եւ Գահիրէի առաջնորդական ընտրելեաց ցանկերն ալ պատրաստելու, եւ այն իսկ բացառիկ կերպով մը, կարծես առանձնաշնորհեալ անուններու վրայ։ Սոյն երեք վիճակաց մէջ գործերն յո՞յժ սափրողական էին եւ Եկեղեցւոյ ու ազգայնութեան գոյութիւնը վտանգի ներքե՞ էր։ —Պէտք է որ Մայր Աթոռն եւ Պատրիարքարանն համաձայնին Եկեղեցւոյ պէտքերը գոհացնելու համար եւ մանաւանդ ինկատ առնուն Հայ գաղթականութեանց ազգային-բարոյական կեանքն, որ կրնայ մի օր ոչնչանալ՝ եկեղեցական իշխանութեանց անտարբերութեան պատճառաւ։

ՏԱՃԱՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

(*).—Այս քաղաքային ամուսնութեան խնդրոյն վրայ զատ Խմբագրականով մը պիտի խօսինք։ Տ. Խ։

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի)

ԽԱՐԲԵՐԴ, 14 Մարտ 97.

Օրուան կեանքն աղօթելն է։ Մեծ Պահքի Գ. շաբթուն մէջն ենք, եւ հաւատացեալ ժողովուրդն ամէն առաւօտ ու ամէն երեկոյ բազմութեամբ կը լեցնէ Մեզիրէի երկու փոքրիկ եկեղեցիներուն մէջ, լսելու համար Արեւագալի եւ Խաղաղականի զմայլելի երգերն որք այս տարի մասնաւոր խնամքով կ'երգուին ի գոհունակութիւն երաժշտասէր ժողովրդին։ Գաւառներուն մէջ այսպէս է. Եկեղեցւոյ տօնական, տաղաւարական եւ ապաշխարական շաբաթներու պարբերական շրջանները ժողովրդին երաժշտութեան ճաշակին համար ունեցած ճաշակը մատնանիշ վեր կը հանեն։ Ա՛լ օրուան հերոսը դպրոցի երաժիշտ վարժապետը կ'ըլլայ, բարեպաշտ կնիկներու եւ ժամասէր հաճի աղաներու խօսակցութեանց միջավայրին մէջ դէթ։ «Պատուելին ինչցեղ (ինչպէս) բարով կ'երգէ. ճանըմ, վարժապետ բամբը աօցեղ (սաանկ) ըլլալու է», կ'ըսեն Խարբերդցի մամիկները։ «Մէյա՛, ինտո՞ւր պայվելի է իւր շարական երգել չգիտեր» կ'ըսեն Ակնցի տղաներն ալ, դասն համբ կեցող եւ երաժիշտ չեղող ուսուցչին համար ալ։ Բան չպիտի ըսենք, գաւառի ժողովրդին գեղեցկասիրութեան մի լաւ կողմն է եկեղեցական երգեցողութեան համար ունեցած եռանդն. ի՞նչ ունի հասարակութիւնն իր ականջները քաղցրացնելու. մէյ մը աղօթարանի սրբազան երգերը, մէյ մ'ալ չարգին, մանիները։

*** Սակայն չափազանցութիւնները դէչ են, որովհետեւ տգիտութիւն ու խաւար կը հօտին։ Ժողովրդեան 100ին 50ը դպրոցին հարկը կ'ըմբռնեն միայն տերտացուելու եւ եկեղեցւոյն մէջ երգելու, Փոխ ըսելու, եւ դպրոցին յառաջդիմութեան միակ չափը կը համարին դպրաց ներդաշնակ երգեցողութիւնը։ Բայց աւելի տխուրն այն է որ տօներն ու երգերն [illegible] պարբերութիւններ են որք կուգան կ'երթան ամէն տարի, առանց կոստ մը ճշմարտութիւն, մանաւնիս մը չիւնութիւն աւելի բերելու հաւատացեալ ժողովրդին, զի քարոզիչ չկայ։ Իրաւ է Թէ մեր հաւատացեալները միշտ հաւատացեալ են եւ եկեղեցւոյ քարերը, տաճարին խունկն ու մոմը, ծնծղաներն ու խաչերը, միշտ անձայն քարոզիչներ եղած են՝ մեր ժողովրդի սրտին մէջ վառ պահելու Լուսաւորչի Ս. հաւատքը. սակայն այլ եւս պէտք զգացած են լուսաւորուելու, շատեր Բողոքականներու պատուելիները լսելու կ'երթան, առ ի չգոյէ մեր խօսողներուն։ Կը հասկցուի ուրեմն Թէ պատուական Բիւզանդիոնի մէջ ծանուցուած Արժ. Հ. Զաւէնի գալստեան որչա՛փ անհամբերութեամբ կը սպասուի հոս։

*** Օրերս տեղւոյս Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ համար քահանայի ընտրութիւն կատարելու գործն մէջ է Թաղ. Խորհուրդը, Նախկին քահանային ուշիչ կողմ ուղեւորելուն պատճառաւ։ Մաղթենք որ գտնուածներէն լաւն յաջողին բերել։

*** Վարժարանի եռամսեայ քննութիւնները կատարուեցան ըստ սովորութեան։ —Անցեալները մեռաւ Խարբերդու նշանաւոր վաճառականներէն Տէմիրճեան Ն. Ցօրութիւն։ Ասոր համար յիշեցինք որովհետեւ մին էր հազուագիւտ անձնաւորութիւններէն որք գաւառներու մէջ կրթութեան գործին նպաստող գտնուած են։ Մարմին ամփոփուեցաւ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ պարտէզին մէջ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՀՆՈՑ ԵՒ ԶՕՐԱՒՈՐ ՋԵՐՄՈՒԹԻՒՆ

Ելեկտրական հնոցները, փուռերն եւ կամ հալոցները շահագրգիռ այժմէութիւն մը ստացած են, Գիտութեան դաշտին մէջ յառաջդիմութեան նոր հորիզոն մը պարզելով մեր աչաց։ Այս գործիներն արդարեւ ի վիճակի են այժմ վեր ի վայր կերպարանափոխելու զանազան ճարտարարուեստներ. մետաղագործութիւնն եւ արհեստագիտական տարրաբանութիւնը սուղ միջոցի մը մէջ անո՛նց կը պարտին կատարելագործութիւն մը։ Անոնք արդէն մեզ [illegible], լուսոյ եւ զօրութեան ուժեղ խառացուցիչ [illegible] անուան տակ, անո՛նց միջոցաւ կը կատարուին այն վերքաբանութիւններն որք մշտաբուխ ցայտաղբիւրներով մեզ կը բաշխեն [illegible], զանազան գունաւոր [illegible], եւ Թերեւս ալ քաղ։ Այս գործիներն յառաջդիմութիւնը չա՛տ արագ Թռիչ մ'առաւ։ 1881ի Բարիզի ելեկտրական Արուեստահանդէսին մէջ, Պ. Սիէմէնի հնարած ելեկտրական հնոցը հազիւ մի քանիներու ուշադրութիւնը գրաւեց. յորէ անտի ատոնք խիստ բազմացան, միշտ մէկ մէկ քայլ առնելով դէպ ի կատարելութիւն։ Այնպէս որ. քիչ ժամանակէն կարելի պիտի ըլլայ Թերեւս ձեռքի երկու մատներուն փոխարէն, առանց վտանգի, բացարձակ ճշգրտութեամբ կարենալ գործածել զարգացուցիչ ջերմութիւններ, շատ աւելի բարձր եւ զօրաւոր քան անոնք որք Բարձր Հնոցներու մէջ յառաջ կուգան։ Մետաղագործութեան մէջ, ի սկզբան կը գործածուէին ցած հնոցներ, հնարուելով Ջրաբաշխական գործի մը շարժիչ ուժով. անոնց յաջորդեցին Բարձր Հնոցները, մինչեւ որ նաեւ ելեկտրականութիւնն որ սքանչելի իմն կը խառցնէ ամենատաղոկ ջերմութիւն, խաչոր փոքրերու տեղ գործածելով իր հաղորդիչները։ Մեծածախ եւ բարձր հնոցները միջին դարու [illegible] պիտի կորնչին, ապագայի գործնակաւոր պիտի ըլլայ ամէնէ առաջ [illegible] տարրագէտ մը, կարմա[illegible] քիմիագէտ մը կամ ճարտար ելեկտրագէտ մը։

Այժմու ելեկտրական հնոցներն երկու կարգի կը բաժնուին, մին հրաշէկ հնոցներու կիրառութիւնն է, իսկ միւսն, ելեկտրական աղեղ եղանակն է։ Ելեկտրական լուսաւորութիւնն ալ հաստատուած է նաեւ այս երկու սկզբանց վրայ, զոր դարուս սկիզբն հնարած է Վոլթա։ Ո՞չ ապաքէն լոյսն եւ ջերմութիւնն ելեկտրականութեան մէջ, զուգընթաց են, մին զմիւսը կը լրացնէ։ Ելեկտրական հնոցաններուն ամէնէն լաւն եւ ընտրելագոյնն է այժմ Բօուէլ ամերիկացիին հնարած սիպարհնոցը։ Տեսած էք հարկաւ ձեւանածուի մը տուփն ուրկէ անդադար այլազան նիւթեր կ'ելնեն. ատոր կը նմանի այն հնոցն որով ամերիկացիք կրցին պատրաստել [illegible] կամ բիւրեղացած կայծքարի ածխատը, կարծր, անհիւղելի, դժուարահալ, կարող միանգամայն յղկելու Թանկագին քարեր, նոյն իսկ ադամանդը։ Ահա այդ տուփի ձեւով եւ աղիւսէ շինուած հնոցին մէջ կը դրուի հալելի նիւթն. աջէն եւ ձախէն ներս կը Թափանցեն երկու ելեկտրական հաղորդիչ Թելեր՝ ներսէն միացած ածուխէ սրածայր գաւազանիկներու, սուր ծայրերը գրեթէ իրարու կցուած։ Ելեկտրական զօրաւոր հոսանքը կը սուրայ հաղորդիչներէն դէպի գաւազանիկներն, ուստից անմիջապէս կը ժայթքեն լոյս եւ ահաւոր ջերմութիւն մը, կազմ եւ պատրաստ ամէն ինչ հալեցնելու, սպառելու, պատառելու իր հրեղէն կլափին մէջ։ Ջերմութեան աստիճանն աւելի բարձրացնելու համար, գաւազանիկներուն իրարմէ հեռաւորութիւն, որ ի սկզբան 25 միլիմէտր է, կը չափուի ինքնաշարժ եղանակաւ, ելեկտրամագնէսներու միջոցաւ։ Եւրոպիոյ շատ մը քաղաքներու բնագիտական կամ տարրաբանական գործանոցներու մէջ սկսած են արդէն ուսանողաց գործնական դասեր տալու համար գործածել ելեկտրական փոքրիկ հնոցակներ։ Առ այն, ածուխի երկու գաւազանիկներ, չեզոքի եւ չարժուն՝ անմիջապէս կը ցայտեցնեն փոլթայեան աղեղն հալոցի մը վրայ, որ փակուած է դժուարահալ տուփի մը մէջ որուն մակերեւոյթին վրայ պատուհանիկներ կան, [illegible] ծածկուած. այդ ծակերէն ոռոշակի կարելի է դիտել հալման երեւոյթներն։ Ըստ Պ. Վիօլի, այս գործիներով մինչեւ 3500° (հարիւրամասնեայ) ջերմութիւն կարելի է արտադրել. այդօրինակ բարեխառնութեան տակ ածուխն ոչ միայն կը հալի, այլ եւ . . . կը ցնդի։ Եթէ մի օր կարելի ըլլայ վերջապէս, ինչպէս որ յուսալի է, դիւրութեամբ ադամանդ պատրաստել, նմանօրինակ հնոցներ յարմարագոյն պիտի ըլլան այն շլացուցիչ հնարաւորութեան համար։ Տարրագէտ ուսուցիչը դասի ժամանակ ի մեծ զարմացումն աշակերտաց պիտի պատրաստէ ադամանդներ, աւելի խոշոր Թերեւս քան նշանաւոր Ռէժանը, Քօհ-ի-Նուրը, կամ Սանսին։ Հրաշքներու դարը պէտք չկայ Անցեալին մէջ որոնել. ճշմարիտ սքանչելիքները ներկային մէջ են, կամ Ապագայի հորիզոնին վրայ նկարուած։ Մետաղներ՝ որք դեռ երէկ անծանօթ էին կամ հազիւ ճանաչելի, շնորհիւ այս հնոցներու յանկարծ գործածութեան մէջ կը մտնեն, խառնուրդներու մասն կը կազմեն, ինչպէս Բէօնիւմը, Բէրիւմը, քրոմը, իւրանիոմը, եւն։

Ի մասնաւորի ալիւմինիոմն որ ելեկտրականութեան յաղթանակներէն մին է, մետաղագործութեան մէջ, հաստատապէս կ'ընդլայնէ իր գործունէութեան շրջանակն։ Ի Զուիցերիա, Հանոսի ջուրը սահանքէն 4000 ձիու ուժ ունեցող մեքենաներ օր օրին երեք տակառաչափ ալիւմինիոմ կը պատրաստեն։ Բնականաբար այնքան առատ պատրաստութեան առջեւ համեմատական սպառում մը պէտք էր. Ի Փիլատելֆիա, Մր. Տարլինկ յաջողեցաւ 10,000 մեդր երկայնութեամբ տարածութիւն մը զօծել ալիւմինիոմով՝ Թուղթի առաջքն առնելու համար, փոխանակ երեքնուն ներկի, ինչ որ լաւագոյնը չէր եւ ո՛չ ալ խնայողական։ Սակայն ելեկտրական հնոցներու գործածութեան մէջ դժուարագոյն կէտն է բարեխառնութեան աստիճանը գիտնալն, ո՛ւ եւ է վայրկեանի. կարեւոր է սաք, քիմիական հակազդեցութիւններն, հալումի եւ ցնդելու կէտերն որոշելու համար։ Փորձարկուն ամէն վայրկեան գիտակցութիւն պէտք է ունենայ ջերմութեան աստիճանին նկատմամբ։ Հրաչափներու միջոցաւ կը ջանան այժմ այդ դժուարութիւնն ալ հարթել։ Շնորհիւ սաոր ելեկտրագէտը պիտի կրնայ ջերմութեան աստիճանը բարձրացնել, նուազեցնել կամ միօրինակ պահել եւ վերջապէս ըստ կամս կանոնաւորել։ Պէսէմըրի հալոցներուն մէջ, որք պարզապէս պղպջակներ փրփուրներ կը փսխեն, կամ այլ հանածոներու հեղեղներ կը ժայթքեն՝ ջերմութիւնն 1600°էն վեր երբե՛ք չի բարձրանար։ Սիէմէնի եղանակաւ հնոցները՝ միայն լուսաւորութեան կազի պատրաստութեան համար 1900° ջերմութիւն կ'արտադրեն, եւ կ'արձակեն ծուխ մը որուն բարեխառնութիւնն է 680° . . .։ Կատակ չկարծէք։ Ցախճապակեայ կուռ հնոցները մինչեւ 1400°, իսկ աղիւսեայները մինչեւ 1100° ջերմութիւն կ'արձակեն։ Ելեկտրականութեան մէջ հրաշէկ կանթեղներու ջերմութիւնն 1800° ի կը հանի. [illegible] կանթեղներունը 4000° ի կը բարձրանայ դրական երեսին վրայ, իսկ 3000° ժխտականին վրայ։ Մ. Շաթըլիէ այս արդիւնքներն ստացած է ջերմ-ելեկտրական հրաչափներու միջոցաւ, որոց մէջ ո՛չ Թէ ուղղակի ջերմութիւնն է որ կը չափուի, այլ իր յարաբերութիւնը կամ համեմատութիւնն ո՛ւ եւ է լոյսի ճառագայթացման սաստկութեան հետ, առ այդ գործածելով լուսաչափ մը, եւ երբ բաղդատութեան եզր առնլով երկու կանթեղներ՝ լուսոյ տարբեր աստիճանաւ։ Այսպէս ահա, ճարտարագիտական վառարաններու ծոցին մէջ պիտի ճառագայթեն այսուհետեւ ցնորեցուցիչ բարեխառնութիւններ, որք ելեկտրա-մետաղագործութեան եւ ելեկտրա-տարրագիտութեան մէջ նորանոր փորձեր եւ սկզբունքներ ի վեր պիտի հանեն։ Ու գիտունը պիտի կրնայ միշտ այդ վառարաններու ջերմական բոցերբռւմէն ճշգրիտ տեղեկութիւններ խլել, եւ զանոնք ղեկավարել այնքա՛ն ճշդութեամբ որքան կը պահանջէ այժմու փորձառական գիտութիւնն, որ չի սիրեր բնաւ բան մը Թողուլ դիպուածին։

Պ. Մարգոսեան

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԴԷՊՔԵՐՆ ՑԱՆԴԵՑԱՆ Ի ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Շաբաթ օրուան կրկին ուրհանդակաւ առնուած լրագրերէն կը տեսնենք որ Եւրոպական մամուլին մէջ տարբեր տպաւորութիւններ յառաջ բերած է հելլէն կամաւորներուն արշաւանքն ի Մակեդոնիա։ Յունաստանի դէմ ամէնէն խիստ լեզուն կը գործածէ Գերմանիոյ կառավարական մամուլն։ Անկէ ետքը կուգան ռուս եւ անգլ. Նախարարական Թերթերը։ Վիեննական պաշտօնողական մամուլն եւս համակիր չէ Յունաստանի, մինչ իտալեան եւ Ֆրանսական լրագիրք աւելի մեղմ լեզուով կ'աշխատին խօսք հասկցնել։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց պաշտօնաթերթն Նորթ Տէօյչէ Ալկ. Ցայթունկ կը գրէ Ապրիլ 13 Թուով. «Հելլէնք յարձակեցան Թրքաց վրայ, ո՛չ իբրեւ զինուոր, այլ իբրեւ «ենդրիկներ», եւ հետեւապէս, զարմանալի չէ որ տակաւին անստոյգ կը մնայ Թէ կռիւը ծանր հետեւանքներ պիտի ունենա՞յ Թէ ոչ։ Յունաստանէն առնուած լուրեր կը ցուցնեն Թէ երկդիմի խաղ մը կը խաղան հոն։ Մի կողմէ իրենց ժողովրդին կը հաւատացնեն Թէ

կանոնաւոր հելլէն զօրքը քաշուելեան հրաշալիք գործած է Մակեդոնիոյ մէջ։ Միւս կողմէ, ցաւ ի սիրտ կ'ըսեն Թուրքիոյ և Մեծ Տէրութեանց թէ չկրցան զսպել կամաւորներուն հայրենասիրական եռանդը որք մահն աչքերնին առնելով սահմանէն անդին անցեր էին։ Խնդիր է թէ Յունաստան այլ եւս պիտի կրնա՞յ զսպել իր յեղափոխականները։ Հելլէն բանակեռղէն վստահելի լուրեր կը ծանուցանեն թէ սպայք սկսած են հակառակիլ գահաժառանգին, որ չպիտի կրնայ իր պաշտօնին վրայ շաբաթ մը եւս մնալ եթէ յարձակողականի չսկսի։ Այս սպայք Հելլենական Ազգային Ընկերակցութեան հրամանները միայն կը ճանչեն, եւ կը կասկածին թէ գահաժառանգը գործելու միտք չունի։ Բանը բուսած է իշխանին, եթէ մտիկ չընէ անոնց բացագանչութիւններուն։» — Նացիոնալ Զայթունկ կը կարծէ թէ պատերազմի յայտարարութիւնը չի կրնար յապաղիլ սահմանաց վրայ, քանի որ Թուրքիա զինուորական արտասովոր ծախքի տակ կը գտնուի, և կը պահանջէ որ կացութիւնն օր առաջ պարզուի։ Հետեւապէս, հաւանական է որ ի մօտոյ վերջնագիր մը ղրկէ Յունաստանի, եւ այն ատեն Գերմանիա չէ որ բան պիտի ըսէ։— Իսկ ազատական Վօսիշէ Զայթունկ սահմանագլխոյ դէպքերուն պատասխանատուութիւնը կը վերագրէ Տէրութեանց, և կը ցաւի որ Գերմանիա մասնակից գտնուեցաւ Յունաստանի դէմ զսպողական միջոցներու որք ահա ի գերեւ ելան։

*** Շաբաթ աւուր սուրհանդակներով առնուած լրագիրք կը պարունակեն նկարագրութիւններ սահմանաց վրայ տեղի ունեցած կռիւներուն, բայց մէկ կողմէն քաշուած հեռագիրները միւս կողմէն քաշուած հեռագիրներուն չեն համաձայնիր, ինչպէս սովորաբար կը պատահի։ Աթէնքի լրագրերն իրենց անցեալ Բշ.ի թիւերով իրերն աւելի վարդագոյն կը տեսնեն։ Ռիւդէրի Գործակալութիւնն, որ Թղթակից մը ղրկած էր Օսմ. բանակեռղն յԷլասոնա, Թղթակից մ'ալ հելլենական բանակեռղը ղրկեց ի Լարիսա։ Սա կը հեռագրէ թէ «Ուրբաթ կամաւորաց երեք տարբեր խմբեր, Տէնորոյէ, Փոնիքայէ և Բերլիանիկիայէ մեկնելով, զարկին իրենց դիմացը գտնուած դիրքերը, Թեսալիոյ մէջ Թողլէ ետքն իրենց պաշարներն և իտալեան կամաւորները։ Դիմացի դիրքերն եւ 30 վրան իւրացնելէ ետքը, դարձան Թեսալիա իրենց պաշարներն առնելու։ Ջանազան պահականոցներէն առնուած Թշնամի ոյժ մը իրենց դէմն ելաւ։ Երկար կռիւէ մը ետքը, կամաւորներն իրենց ճամբան շարունակեցին և քայքայեցին մի քանի ամրացեալ տուներ։ Պալդինօ գիւղն, ուր Թշնամին երկու գումարտակ ունի, հրացանաձգութիւն տեղի կ'ունենայ անընդհատ։ Կամաւորներն իրենց պաշարներով դիմեցին դէպ ի Մելիա և Քրանիա, կտրելով հաղորդակցութեան միջոցները Մակեդոնիոյ և Եպիրոսի միջեւ։ Թէեւ Եանեայի հեռագրաթելը կտրուած է, բայց Էլասոնայի օսմ. բանակեռղը Մանաստըրի ճամբով կը հաղորդակցի Եանեայի հետ։ Օսմ. զօրքերը բախեցան հելլենական կանոնաւոր զօրաց Եղիա Մարգարէի գիւղին մէջ։ Հելլէն յիւնապետ մը վիրաւորուեցաւ, բայց կրակն անմիջապէս դադրեցաւ։ Այն ակնկալութեամբ թէ ի Մակեդոնիա արշաւանքը պիտի փութացնէ Պատերազմն, հելլէն զօրքերը զէն ի ձեռին կեցան երէկ մինչեւ իրիկուն, և այն ատեն իրենց զօրանոցները ղրկուեցան։ Հելլենական նոր օգնութիւնք կը ղրկուին դէպ առաջին գիծը։ Պալդինոյի պաշարումը կը շարունակէ։ Տիւքագայէ օգնութիւնք կուգան Օսմանցիներուն։ Կամաւորներուն մնացեալ մասն ամուր դիրքեր բռնած են լեռներուն մէջ։ Սահմանագլխի միւս կողմի զօրաց մէջ ծաղկախտ կայ։»

*** Ռիւդէրի այն Թղթակիցն ալ որ ի Թրիխալա հելլէն զօրաց հետ կը գտնուի, դէպքն այս կերպիւ կը պատմէ. «Կամաւորներուն յառաջագիծն էր բռնել զՊալդինօ և անոր շուրջ ուրիշ մի քանի կէտեր, թող չտալու համար որ Թշնամին աւելի յառաջացած դիրք մը ձեռք անցընէ։ Կամաւորներու յառաջապահներ ուրբաթ արշալոյսէն առաջ սահմանագլխէն անցան։ Ֆոնիքայի օսմ. պահականոցն տեսան և կրակ բացին։ Բայց հոն Թշնամին ութ զինուոր և մէկ սպայ միայն ունէր, և կամաւորները կրակի տալէն այն պահականոցն և յառաջ գացին։ Եղիա Մարգարէի հելլէն կայանին հրամանատարը կռիւը լսելով, եկաւ նայեցաւ թէ ի՛նչ կ'ըլլայ։ Օսմ. պահականոցէն արձակուած գնդակ մը հրամանատարը վիրաւորեց ձեռքէն։ Ասոր վրայ երկու պահականոցներուն միջեւ բուռն հրացանաձգութիւն մ'է սկսաւ։ Կամաւորները փորձեցին պահականոցը քայքայել։ Բայց յայտնի չէ թէ կամաւորներուն այս խումբն յետոյ ի՛նչ եղաւ և ո՛ւր մնաց։ Կամաւորներուն միւս մասն առանց ընդդիմութեան անցաւ սահմանէն, և ի ձայն փողոյ յառաջացաւ Պալդինոյի ուղղութեամբ։ Երբ գեղին մօտեցան, Նիզամիէ զօրաց ջոկատ մ'ընդ առաջ ելաւ, և տեսնելով որ եկողները շատուոր են, գնաց ամրացաւ գեղին պաշտպանուած տուներուն մէջ։ Կամաւորներն հիմա գեղին շուրջն են։ Բուռն հրացանաձգութիւն մը եղաւ բերդին Նիզամիէյէ զօրաց և հելլէն կամաւորաց միջեւ։ Տուն մը քայքայեցաւ։ Բնակիչներն իրենք զիրենք ամրացուցին։ Գեղին օգնութեան եկող զօրքը ճամբան գոց գտաւ, բայց եթէ Թրքական Թնդանօթք գործի սկսին, կամաւորներուն դիրքը շատ պիտի ծանրանայ։— Աթէնք. Լարիսայի բանակեռղէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կամաւորներն առեր են Պալդինօ գիւղն։ (Աւելի նոր տեղեկութեանց նայելով որք կ'երեւին հեռագրական բաժնին մէջ, բոլոր այս կռիւներ կարեւոր հետեւանք մը չեն ունեցած։)

*** Սպարապետ Էտհէմ փաշայի յառաջագծին նկատմամբ կը գրեն եւրոպեան լրագիրք թէ փաշան մտադիր է մեծ ոյժով յառաջանալ Լարիսայի վրայ և գրաւել զայն, մինչեւ որ Հելլէնք ելնեն Օսմ. հողէն՝ թէ՛ Մակեդոնիոյ կողմէ և թէ Կրետէէ։ Մինչեւ իսկ լուր ելաւ թէ փաշան Լարիսայի վրայ կը քալէ, առիթ առնելով հելլենական արշաւանքն ի Քրանիա, որ կարեւոր կէտ մ'է, քանի որ Եանինայի ճամբուն կը տիրէ։ Բայց ըստ վերջին լրոյ, փաշան Էլասոնա կը մնայ դեռ։

*** Քանի որ Կրետէն յիշեցինք, անկարելի է անտես ընել թէ պաշարման պատճառաւ կղզիին ժողովրդեան մէկ մասին ապրուստը շատ անձկացած է։ Յունաստանի Ազգային Պանքային կողմէ Մ. Նիքոլայիտիս իբրեւ պատուիրակ Հանեա գնաց, և անգլ. ծովակալ Հարիսի հետ անցեալ կիրակի երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ, Քրիստոնեայ բնակիչներուն նպաստ հասցնելու խնդրոյն վրայ։ Իրեն հարցուեցաւ թէ կրնա՞յ մի երաշխաւորել որ ղրկուելիք ուտելիքը միայն ներսերը բնակած կիներուն և տղաքներուն յատկանան, և ո՛չ թէ ապստամբներու պէտքերուն գործածուին, որք այս կերպիւ քաջալերուին և դիմադրութիւնը շարունակեն։ Մ. Նիքոլայիտիս հարկադրեցաւ խոստովանիլ թէ այնպիսի ապահովութիւն մը չէ կարող տալ։ Ծովակալն հաւաստեց թէ կարօտ վիճակի մէջ գտնուող բնակիչները բաւ է որ իմացնեն իրենց վիճակն և ծովեզր իջնեն անունդ ընդունելու, և ամէն բան պիտի ստանան։— Միւս կողմէ, Օսմ. և Հելլէն զօրաց միանգամայն Կրետէէն մեկնելուն ի նախատեսութիւն, Եւրոպեան Տէրութիւնք իրենց ոյժերը կ'աւելցնեն, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար կղզիին մէջ։

ՀԵԼԼԷՆ ԲԱՆԱԿԸ

Մոնիդէօրի շաբաթ աւուր թիւին մէջ կը տեսնենք հետեւեալ տեղեկութիւններն հելլէն բանակին արդի ոյժին վրայ.—«Մարտ 7/19ի արքայական հրամանագրով հելլէն բանակը մեծամեծ փոփոխումներ կրեց։ 1886ի զօրահանութիւնը բան մը չէ բաղդատմամբ այսօրուան։ Զօրքերը բաժնուած են երեք զօրաբաժնի (Փըրգա), իւրաքանչիւրն երկու կիսաբաժինով (լիվա), մէն մի կիսաբաժին բաղկացած երկու հետեւակագունդէ (ալայ) և մէկ-երկու վաշտ (Թապուր) Էվզօն զօրքէ։ Այս երեք զօրաբաժինք երկու հասուածի բաժնուած են. մին արեւելեան, ի Թեսալիա, Ա. եւ Բ. զօրաբաժինք, ընդ հրամանաւ գահաժառանգին. միւսն արեւմտեան, Գ. զօրաբաժինը, Զօր. Մանոսի հրամանին տակ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՐԳ ՀԵԼԼԷՆ ԲԱՆԱԿԻՆ.—Թեսալիոյ բանակը.—Սպարապետ Կոստանդիանոս իշխան, սպայակոյտի պետ Գնդ. Սաբունձաքիս։ Ա. զօրաբաժին. Զօր. Մաքրիս. բանակեռղ Լարիսա. ունի Ա., Գ., Է. և Ը. գունդերն հետեւակաց, Բ., Դ. և Է. վաշտերն Էվզօնից. Ա. գունդն հեծելոց, Գ. գունդն հրետաւորաց յորում կը պարունակին չորս դաշտային և երեք լեռնային հրետանի։ (Մէկ հրետանի=6 կամ 8 Թնդանօթ)։ —Բ. զօրաբաժին. Զօր. Մաւրոմիխալիս. բանակեռղ Թրիխալա. ունի Բ., Դ., Ե. եւ ԺԱ. գունդերն հետեւակաց, Ե., Զ., Ը. եւ Թ. վաշտերն Էվզօնաց, Գ. գունդն հեծելոց, Բ. գունդն հրետաւորաց, (երեք դաշտային և երեք լեռնային հրետանի։) —Արթայի զօրաբաժինն. ունի չորս գունդ հետեւակ, երկու վաշտ Էվզոն, երկու հեծելագունդ, մէկ գունդ հրետաւոր զօրք, որք ունին չորս դաշտային եւ երեք լեռնային հրետանի։— Գէորգիոս Թագաւորին մարտ 7/19ի հրամանագրով, զէնքի տակ առնուեցան 90,000 զօրք, վաշտերն, հեծելագունդերն և հրետանիները պատերազմի վիճակի մէջ դնելու համար։ 1886ին, 23,000 հոգի չէին պատասխանած արքայական հրամանին. այս անգամ 1,500 հոգի միայն բացակայ մնացին բանակէն։ Եթէ պահեստի երկու կարգեր եւս ի զէն կոչուին, 120,000 զօրք զէնքի տակ առնուած առնուած պիտի ըլլան։ Նոր կազմուած վաշտերուն և գունդերուն համար սպայք գտնուած են՝ զինուորական ուսումնարանէն, պահեստի կամ հանգստեան կոչուած սպայից մէջէն։»

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ.—Նախարարութիւնն անցեալ Բշ. առաջարկեց Երեսփ. Ժողովը Զատկի առթիւ գոցելու մինչեւ 14/26 ապրիլ։ Սըր Չարլս Տիլք այս առթէն օգտուելով քննադատեց կառավարութիւնն որ բաւական միջոց չի տար վիճաբանելու կրետական խնդրոյն վրայ։ Մր. Քըրզըն պատասխանեց բացատրեց բացառիկ կազմակերպութիւնն և յայտարարեց թէ անոր գործադրութիւնը բարեկարգութեան վերահաստատումէն կախում ունի և բարեկարգութիւնն ալ հելլէն զօրաց Կրետէէ հեռանալէն։ Անգլիա ի հարկին պիտի մասնակցի Յունաստանի պաշարման և ոչ մէկ պարագայի մէջ չպիտի հեռանայ Եւրոպական ներդաշնակութենէն։ Յունաստան իւրև իրեն կողմէ կատարուած գործ մը չէ ընդունած հելլէն հրոսակաց արշաւանքն ի Թուրքիա. օսմ. կառավարութիւնն ալ յայտարարած է թէ արշաւանքն պատերազմի պատճառ մը չի նկատեր, բաւական է որ չնորոգուի։ Սըր Ու. Հարքօրտ նորէն յարձակեցաւ կառավարութեան վրայ ըսելով որ Եւրոպայի հետեւակն է։ Մր. Պալֆուր պատասխանեց ըսելով որ իրաւունք չունին Անգլիոյ չէզոքացումն պահանջելու, որուն դէմ տարի մ'առաջ կը բողոքէին։ Եւրոպայի ընթացքն Արեւելքի գործոց մէջ բացարձակապէս օրինաւոր է, և այժմ գերիշխան պետութեան՝ Թուրքիոյ հաւանութեամբն է որ Կրետէ կը գտնուի։ Խնդիր է գիտնալ թէ Անգլիա չէզոք մնալո՞վ թէ Եւրոպական միւս Տէրութեանց միանալովն աւելի օգտակար եղած է խաղաղութեան և կայուն։ Եւրոպական Ներդաշնակութիւնը կարող է իր յանձնառութիւնները գործադրել, որչափ որ Տէրութիւնք համաձայնութեամբ աշխատին իրենց նպատակին իրագործելու։ Անգլիա իր մարդասիրութեան և քաղաքականութեան բոլոր աւանդութեանց դէմ գործած պիտի ըլլար եթէ չուզէր մասնակցիլ դժուար և ոչ անփառունակ գործի մը։ Այս բանախօսութիւններէն յետոյ Զատկի առթիւ Ժողովոյ նիստերը դադրեցնելու առաջարկը քուէարկուեցաւ 161 քուէի մեծամասնութեամբ՝ այսինքն 49ի դէմ 210 քուէով։

ԻՏԱԼԻԱ.— Հեռագիրն անցեալները ծանոյց թէ Ռուտինիի յայտարարութիւնն ի պատասխանի Արեւելեան խնդրոյն վերաբերեալ հարցապնդմանց։ Արտաքին գործոց նախարարն յայտարարեց թէ Երեսփ. Ժողովն եթէ հաւանի կառավարութեան ընթացքին, ադկից չի հետեւիր թէ Յունաստանի դէմ պիտի քուէարկէ, այլ մարդկութեան բարիքին, Միջերկրականի հաւասարակշռութեան և հետեւաբար աշխարհի խաղաղութեան համար իր քուէն պիտի տայ։ Թէեւ կառավարութեան հետեւած քաղաքականութիւնը ժողովրդական չէ, բայց հարկադրուած է յարատեւել անոր մէջ ի պահպանութիւն խաղաղութեան։ Քանէվարօ ծովակալին տրուած հրահանգներու հիմը սա է. Իտալիա չի կրնար և ոչ մէկուն համար ոստիկանի դեր կատարել. ուստի անհեղի է ըսել որ Իտալիա ազգութեանց օրէնքները կը բռնաբարէ։ Տէրութիւնները չեն ուզեր կեղեքել զԿրետէ, այլ վարչական բացառիկ կազմակերպութեամբ մը օժտել զայն։ Իրենց նպատակն է մարդկութեան մեծապէս օգտակար ըլլալ։ Տի Ռուտինի ուրիշ հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ կը ցաւի որ իրաց արդի վիճակին մէջ չի կրնար հելլենական խնդրոյն համար կանանչ Տետրակ մը ներկայացնել։ Հաւաստեց թէ Միջերկրականի մէջ Իտալիոյ շահերը կը պահանջեն որ հաւատարիմ մնայ Եւրոպական Ներդաշնակութեան. իր չէզոք մնալը ծանր վտանգներ յառաջ պիտի բերէր. Իտալիա պիտի գործակցի Տէրութեանց միջեւ հաւասարակշռութիւնը պահելու։ Իմպրիանիի պատասխանելով ըսաւ թէ Տէրութիւնք ցամաքային զօրք ղրկած են՝ նախապէս ի Կրետէ ցամաք հանուած նաւազներու տեղ։ Իտալիա այդ առթիւ նախաձեռնութիւն մը չէ ունեցած. եթէ Կրետէի գրաւումն երկարի, կառավարութիւնը նկատողութեան պիտի առնու ցամաքային զօրք ղրկելու խնդիրն, որպէս զի նաւատորմը չզրկուի շարժման անհրաժեշտ տարրներէն և միւս կողմէ օսմ. զօրաց մեկնումը դիւրանայ, բայց այսուհանդերձ Կրետէի մէջ Իտալիոյ զինուորական միջամտութեան նշանակութիւնն ու կարեւորութիւնը նոյնը պիտի մնայ։ Նախարարն այսպէս եզրակացուց.— «Կրետէի գործոց միջամտելով մեր միակ նպատակն է օգտակար ըլլալ մարդկութեան. պիտի չչեղինք այս նպատակէն և միշտ մեր պարտականութեանց գիտակցութիւնը պիտի ունենանք»։ Ինչպէս կերեւի այս յայտարարութիւնէն Տէրութիւնք որոշած են նաւազներու տեղ ցամաքային զօրք ղրկել ի Կրետէ և Իտալիա ալ նոյնը պիտի ընէ, սակայն զօրաց Թիւը դեռ որոշուած չէ։ Հեռագիրն ինչպէս ծանոյց Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովն 132ի դէմ 278 քուէով վստահութիւն յայտնեց կառավարութեան։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՔ.—Վիեննայէն կը հեռագրեն առ Թայմզ թէ հոն ապահով են որ Սերպիա ու Պուլկարիա արդի պարագայից մէջ խաղաղասէր ընթացքի մը պիտի հետեւին, թէեւ Պելկրատէ լուր կը տրուի թէ պահեստներն ի զէն կը կոչուին և սահմանագլխոյ պահակազօրաց Թիւը կաւելցուի։

ՄԵԾ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ Կ.Պոլսոյ դեսպանք աւարտեցին Կրետէի կազմակերպութեան ծրագիրն և մատուցին իրենց կառավարութեանց, որք կը քննեն զայն։

ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ.—Վիեննայէն կը հեռագրեն առ Սթանտըրտ թէ Աթէնքի ծովախորշը պաշարելու մասին թէեւ տակաւին տեղեկութիւն չկայ, սակայն կըսուի թէ ամէն պարագայի մէջ օտար նաւեր պիտի մտնեն Պիրէօսի ծովախորշն և ժամանակ մը հոն պիտի մնան, որովհետեւ իրենց ներկայութիւնն անհրաժեշտ կրնայ ըլլալ օտար հպատակները պաշտպանելու ի դէպ պարտութեան հելլէն բանակի։ Վիեննայէն նոյնպէս տեղեկութիւն կուտան թէ Տէրութիւնք պաշարման հրամանը տալու համար կը սպասեն որ Յունաստան վերջնական պատասխան մը տայ իրենց հաւաքական ծանուցագրոյն։

Մ. ՏԷԼԵԱՆԻՍ յայտարարեր է Թայմզի Թղթակցին թէ Յունաստանի ելմտական վիճակը չի ներեր որ 80,000 զինուորք պատերազմական վիճակի մէջ մնան։ Ինչ որ պիտի ըլլայ պէտք է շուտ ըլլայ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Քէօլնիշէ Ֆոլքսցայթունկ կիմանայ թէ եւրոպական դահլիճներու միջեւ կարծեաց փոխանակութիւն մը տեղի կունենայ թէ պատերազմ եթէ ծագի ի՛նչ ընթացքի պիտի հետեւին։

ՊԵԼԿՐԱՏԷՆ կը գրեն թէ ազատական կեդրոնական մասնաժողովը՝ նախագահութեամբ նախկին խնամակալ Րիստիչի, որոշեր է ապրիլ 17/29ին Պելկրատի մէջ նոյն կուսակցութեան անդամներն ընդհանուր ժողովի հրաւիրել՝ խորհրդակցելու թէ Սերպիա արդի պարագաներու մէջ և չփոթութեանց պահուն ի՛նչ ընթացքի պէտք է հետեւի։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ազգային պանքային նախորդ տնօրէն Մ. Մարք Րէնիէրիի և Անգլիոյ արտաքին գործոց խորհրդականին միջեւ եղած համաձայնութեամբ Մ. Րէնիէրի ներկայացուցիչ մը ղրկեց ի Կրետէ Մեծ Տէրութեանց ծովակալներուն մօտ, որպէսզի անոնց հետ խորհրդակցի՝ կղզւոյն հանդարտ ժողովրդեան պարենաւորման վրայ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Պատերազմական նախարարը ծանոյց սահմանագլխոյ հելլէն զօրաց սպաներուն որ հեռագրաւ մանրամասնօրէն տեղեկագրեն զօրախմբոց վիճակն և բանակին ընդհանուր վարչութեան պակասները։ Ըստ այնմ անցեալ Եշ. սահմանագլխոյ զօրախմբերուն մեծ անցք մը կատարեցին։ Արքայական հրամանագրոյ մը համաձայն հետեւակաց և ամրաշէններու երկու նոր գունդ պիտի կազմուին։ Սահմանագլխոյ հելլէն երեք զօրաբաժիններու Թիւն այժմ 50,000 կը հաշուուի և երբ պահեստներու փոխադրութիւնն աւարտի, զօրաց ընդհանուր Թիւն 70,000ի պիտի հասնի։ Հելլէնք ունին 168 Թնդանօթ, սահմանագլխոյն վրայ գտնուող անկանոն կամաւորաց Թիւն է 8000։

—Պերլինէն լուր կուտան թէ Մ. Տէլեանիս դահլիճին հրաժարականը մատուցեր է Թագաւորին որ չէ ընդուներ։

ՀԱՆԵԱՅԻ տեղական իշխանութիւնք գանգատեր են ծովակալներուն թէ ապստամբք Աքրոտիրիի մէջ ամրութիւններ շինած և իրենց յառաջապահներն աւելի յառաջացուցած են։ Ծովակալք այս գանգատները քննելու համար սպաներ ղրկեր են որք հաստատեր են թէ ապստամբք միայն պատնէշներ շիներ են ռումբերուն դէմ պաշտպանուելու։

—Անգլ. Թերթ մը կ'ըսէ թէ կրետական ապստամբութեան գլխաւոր կազմակերպիչն է Մ. Եանարիս որ Էտինպըրկի Սէնդ-Անտրիուսի Համալսարանին մէջ ուսուցիչ է արդի յունարէնի և գրագիտութեան։ Եանարիս պարտաւորուած էր Յունաստանէն փախչիլ որովհետեւ իր գլուխը բերողին պարգեւ խոստացուած էր։

—Ապստամբք նամակաւ մը ծանուցեր են աւստրիական Քրոնբրինցէսին Սթէֆանի մարտանաւուն հրամանատարին թէ քրիստոնեայք Թշնամի կը նկատեն օտարականները։

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսր Դշ. առաւօտ Վիեննա պիտի ժամանէ և Եշ. ներկայ պիտի գտնուի գարնան մեծ ռազմափորձերուն զոր Ֆրանց Եօսէֆ կայսր անձամբ պիտի վարէ ի պատիւ Գերմանիոյ կայսեր։ Վիլհէլմ Բ. Եշ. իրիկուն Պերլին պիտի դառնայ։

ՍՈՒԷԶԻ ջրանցքէն անցեալ մարտին անգլ. տասնեչորս զրահաւոր անցան. անցեալ տարի նոյն ամսուն վեց զրահաւոր անցած էին. այս արտասովոր շարժում գլխաւորաբար կը վերագրուի Հարաւային Ափրիկէի գործերուն։

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Սօֆիայէն կը գրեն ապրիլ 2/14 Թուականաւ թէ Բիրոթի մէջ հանդէս մը տեղի ունեցեր է՝ Սերպիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ կնքեալ առեւտրական դաշնագրոյ գործադրութեան դրուելուն առթիւ։ Սերպ և պուլկար բոլոր նախարարք և բազմաթիւ երեւելիք ներկայ գտնուեր են։ Հացկերոյթի պահուն Սդոիլով ու Սիմիչ՝ երկու երկրաց նախարարապետները՝ բանախօսութիւններ արտասաներ են՝ երկուց ազգաց բարեկամութեան վրայ։ Այս բանախօսութիւնք ծափահարուեր են։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Երեսփ. Ժողովը վերջերս քուէարկեց վարկ մը՝ Քիլի մէջ մեծ աւազան մը շինելու՝ ամէնէն մեծ մարտանաւերու նորոգութեան համար։ Աւազանն, որուն շինութիւնը հինգ տարի պիտի տեւէ, պիտի ունենայ 175 մեդր երկայնութիւն և 11 խորութիւն։ Քիլի նաւարանք ցարդ չորս աւազան ունին 115—125 մեդր լայնութեամբ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Երեսփ. Ժողովին մէջ Քասալայի վրայ խնդիր ըլլալով Մր. Քըրզըն ըսաւ.—Կառավարութիւնը չի գիտեր որ Իտալացի Նախարարք ըսած ըլլան թէ Քասալա Եգիպտոսի Թողուելու վրայ է և թէ Իտալիոյ ծովային գործոց նախարարը տարեկան 60,000 անգլ. ոսկի հաշուած ըլլայ Քասալայի գրաւման ծախքը։ Իտալական կառավարութիւնն ալ այդ մասին բան մը տեղեկութիւն չէ տուած Թագուհւոյն կառավարութեան։ Եթէ այդպէս եղած ըլլար, Եգիպտական կառավարութիւնը խնդիրը պիտի ուսումնասիրէր, նոյնպէս թէ այդ առաջարկութիւն կրնա՞յ ընդունուիլ։ Երեսփ. Ժողովն առաջին ընթերցմամբ ընդունեց օրինագիծ մը՝ Իրլանտայի մէջ առեւտրական և ճարտարարուեստի նախարարութիւն մը կազմելու։

ՊԱՐԻԶԷՆ կը գրեն թէ Նախկին եպիսկոպոսն Բլանգօ առժամաբար ձերբակալուեր է իբրեւ մասնակից Բոնամայի գործին։

ԹՕՆՊՐԻՆԷՆ կը գրեն թէ ծովահէնութիւնը կը շատնայ. երկրին ներսերուն մէջ չփոթութիւն ծագած է։ Պանքօքի մէջ (Սիամ) մէկ քանի դեսպաններ անարգուեցան և յարձակում կրեցին։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԱԹԷՆՔ, 16 ապրիլ.—Երեսփ. Ժողովն առաջին ընթերցմամբ ընդունեց զինուորական ծախուց վարկը։ Մ. Տէլեանիս հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ Կրետէի խնդրոյն համար Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ ուղղակի բանակցութիւնք կէս-պաշտօնական միջնորդութեամբ մը տեղի ունեցան։ Մ. Տէլեանիս ժխտեց թէ ո՛ և է Տէրութիւն աշխատած ըլլայ արգիլել ուղղակի համաձայնութիւնը։

—Պատերազմական նախարար Մ. Մէթաքսասի ձեռքը նամակ մը հասաւ, որ վնասակար նիւթեր պարունակելու երեւոյթն ունէր, բայց յետոյ ստուգուեցաւ թէ զաւեշտ մ'էր։

—Երեսփ. Ժողովը քուէարկեց 20 միլիոն ոսկի տրախմի փոխառութիւն մը 6% տոկոսով։ Հաւանեցաւ պանքաներու կողմէ անմիջապէս վեց միլիոն տրախմի փոխ առնելու. նոյնպէս 16 միլիոնի գանձատոմս շրջաբերութեան հանելու։ Այս միջոցներ անհրաժեշտ էին շարժման վիճակի մէջ դրուած զօրախումբերուն համար։

ԹՐԻԽԱԼԱ.— Իտալացի կամաւորաց հրամանատար Ջիբբեանի արձակեց իտալացի կամաւորաց լէգէոնը։

ՊԱՐԻԶ. — 250 ֆրանսացի կամաւոր, Մարսիլիոյ մէջ կազմուած, ի մօտոյ Կրետէ պիտի ուղեւորին։ Գարֆուէն ալ անգլիացի և դանիացի 40 կամաւորք հելլէն բանակը գացին։

ՉԷԹԻՆԵԷ.— Իւէքի Միւթէսարըֆը Պէրանիա ժամանեց զօրքերով. բարեկարգութիւնը վերահաստատուեցաւ։

ՊԱՐԻԶ.—Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Սոֆիա իշխանուհին Վօլոս ժամաներ է անգլիացի հիւանդապահ կիներով։

ՀԱՆԵԱ.—Ծովակալք աչքէ անցուցին միջազգային զօրախումբերը։ Իտալացի ծովակալը շնորհաւորեց ֆրանսացի հրամանատարն իր զօրաց կեցուածքին համար։

ԵՐԱԲԵԴՐԱ. — Ժանտատենդ եւ ծաղկախտ երեւան ելան։

ԱՑՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՊԱՐԻԶ, 17 ապրիլ.— Գերմանիոյ նախարարապետ իշխան Հօէնլօէ և Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Մ. Հանոթօ տեսակցեցան։

ՀՌՈՄ.— Իտալեան կառավարութիւնն որոշեց երկու վաշտ զօրք և դաշտային հրետանի մը ղրկել Կրետէ։

ԱԹԷՆՔ.—Երաբեդրայի մէջ (Կրետէ) ապստամբք աւրեցին ժողովրդեան խմած ջուրին ճամբաները։ Ժողովուրդը պարտաւորեցաւ Ճըրճըլի ջուր խմել. օսմ. զինուորք յարձակեցան ջուրի աղբիւրին գտնուած տեղին վրայ և ապստամբներն անկից վանեցին։

—Պատերազմի պատճառաւ Աթէնքի օսմ. դեսպան Ասըմ պէյ ետ կանչուեցաւ։ Կ. Պոլսոյ հելլէն դեսպան Մ. Մաւրոքորտաթօ, որուն անցագիրը օսմ. կառավարութեան կողմէ արուեցաւ, Դշ. պիտի մեկնի։

ՊԱՐԻԶ. — Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ յարաբերութիւնք ձգտեալ են։

—Սահմանագլխէն կը հեռագրեն թէ օսմ. զինուորք բուռն ճակատամարտէ մը յետոյ լերան Թնդանօթներով յաղթեր են հելլէն զօրաց։

ԼՈՆՏՈՆ.—Էլասոնայէն կը հեռագրեն առ Թայմզ թէ հազարի չափ կամաւորք յարձակեր են Բէրէպինէի կողմերը, սակայն օսմ. զինուորք դէմ դրեր են. հելլէնք յիսուն հոգի կորսնցնելէ յետոյ պարտաւորուեր են նահանջել։ Յարձակող հելլէնաց մէջ հելլէն սպաներ ալ տեսնուեր են։

ԱԹԷՆՔ.— Օսմ. բանակն երեք հրետանի զետեղեց Ամպրաքիի եզերքները։

ՀԱՆԵԱ. — Ապստամբաց և աւստրիացի զօրաց միջեւ սաստիկ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Հերաքլիոնի կողմերը։

—Հանեայի շրջակայքն օսմ. զինուորաց և ապստամբաց միջեւ կարեւոր ընդհարում մը տեղի ունեցաւ։

ԱԹԷՆՔ, 18 ապրիլ.— Երկիրը Թագաւոր ժողովրդեան մեծ խանդավառութեան մէջտեղ ճամբայ կ'ելնէ դէպ ի Լարիսա։

—Այսօր ընդհանուր գծին վրայ մեծ ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ որուն ելքը դեռ յայտնի չէ։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐ

Կայս. կառավարութիւնն երէկ հետեւեալ Պաշտօնական Յայտարարութեամբ ծանոյց Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ Պատերազմ հռչակուած ըլլալը։

«Էլասոնայի կայսերական բանակին հրամանատար Վսեմ. Էտհէմ փաշայի կողմէ եկած հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ ուրբաթէն շաբաթ լուսնալու գիշերը, 5/17 ապրիլ, հելլէնք՝ կանոնաւոր զօրաց աճեղ ուժով մը՝ սահմանագլխին պահազան կէտերէն անցնելով, սկսեր են կրակ ընել Օսմ. զօրաց վրայ, թէ ճակատամարտը դեռ կը շարունակէ և թէ Թնդանօթի հարուածներ արձակեր են հելլէնք։

«Մինչ կայս. կառավարութիւնը խաղաղութեան պահպանման համար ամէն ջանք ի գործ կը դնէր, հելլէն կառավարութիւնն, ազգաց իրաւանց ու միջազգային սկզբանց հակառակ, Կրետէ զօրք ղրկելով՝ Թշնամական գործերու

ձեռնարկեց, և սահմանագլուխներուն վրայ պատերազմական պատրաստութիւններ կատարեց միանգամայն։

«Թուրքիա, կայսրութեան հողային ամբողջութիւնն ու իրաւունքներն ամէն վնասէ զերծ պահելու համար, ինքն ալ պարտաւորեցաւ զինուորական գործողութեանց ձեռնարկել՝ պատերազմին ամբողջ պատասխանատուութիւնը թողլով հելլէն կառավարութեան վրայ, և աստուածային օգնութեան ապաւինելով։

Նախարարաց Խորհրդէն ընդունուած և կայս. Իրատէով վաւերացուած որոշման համաձայն, Պատերազմական գործոց նախարարութիւնը բացարձակ հրամաններ տուաւ Վսեմ. Էտհէմ փաշայի, որպէս զի կայսերական բանակին խոյսն ամէն տեսակ յարձակողական և պաշտպանողական գործողութեանց ձեռնարկէ, այն յատակագծին համաձայն զոր զինուորական յանձնաժողովն որոշած, Նախարարաց Խորհրդոյն ընդունած և Կայսերական Իրատէն վաւերացուցած է։»

«Հելլէն կառավարութիւնը օսմ. կառավարութեան դէմ պատերազմ հրատարակեց, որով խաղաղ յարաբերութիւնք խզուեցան։ Միջազգային օրինաց համաձայն, Աթէնքի օսմ. դեսպան Ասըմ պէյի ծանուցուեցաւ որ Ցունաստան գտնուող օսմ. հպատակներուն հետ անմիջապէս մեկնին։ Նոյնպէս Կ. Պոլսոյ հելլէն դեսպանին ծանուցուեցաւ որ օսմ. երկիրներու մէջ գտնուած հելլէն հպատակներուն հետ իրենց երկիրը վերադառնան։ Կ. Պոլսոյ և կայս. նահանգներու մէջ գտնուած հելլէն վաճառականներն ու հպատակներն ալ իրենց երկիրը վերադառնալու համար, որոշուեցաւ թէ՝ Կ. Պոլսոյ և թէ ուրիշ տեղերու մէջ յանձնաժողովներ կարգել որք տասնհինգ օրուան մէջ վերջնապէս կարգադրեն հելլէններուն՝ օսմ. հպատակաց և բարեկամ տէրութեանց հպատակներուն և վաճառականներուն հետ ունեցած մասնաւոր գործերը։ Ցունաստանի օսմ. հպատակներն ալ այս պայմանաժամուն մէջ վերադառնալու արտօնութիւն։ Մինչև պայմանաժամին աւարտումը օսմ. հպատակաց և վաճառականաց պաշտպանութիւնը յանձնուի Աթէնքի գերմանական դեսպանատան։ Այս որոշումներ Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ ընդունելով վաւերացուած կայս. Իրատէով և կարևորն ի գործ դրուեցաւ։»

* * «Եանեայի զօրաբանակին հրամանատարն հետևեալն հեռագրած է.— Երեկ առտու հելլէն չոգենաւ մը, Արթայի ծովածոցէն մեկնելով, ուզեց Բրեվէզայի նեղուցէն դուրս ելնել, բայց այս չոգենաւին դուրս ելնելն արգիլելու համար Բրեվէզայի բերդէն թնդանօթ արձակուեցաւ և կրակն սկսաւ, որով, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, վերոյիշեալ հելլէն չոգենաւն այրեցաւ ու ընկղմեցաւ։»

—Հելլէնք հինգ կէտերէ օսմ. հողն արշաւած են ուրբաթէն շաբաթ լուսանալու գիշեր, և նոյն գիշերն է որ Էտհէմ փաշան ալ բոլոր բանակին ծանուցած է պատերազմին յայտարարութիւնը։ Թուրք լրագրաց թղթակիցները կ'ըսեն թէ այս յայտարարութիւն խնդութեամբ ողջունուեր է բանակէն։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԴԱՇՏԷՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Թուրք լրագրաց մէջ հետևեալ հեռագիրները կը կարդանք պատերազմի գործողութեանց վրայ.

ԷԼԱՍՈՆԱ 5 ապրիլ.— Երեկ գիշեր ժամ 3ին հելլէնք նորէն սկսան յարձակիլ։ Նախ Տավա-Թէփէյի, Գուգքեօյի, Զայ-Հիսարի ու շրջակայից և Միլօգաշթէյի կողմէն սկսան յարձակիլ։ Օսմ. զինուորներն արդէն ամէն պատահականութեանց առջև պատրաստ գտնուելով, սկսան դիմադրել թշնամւոյն։ Ճակատամարտը կը շարունակէ։

ԷԼԱՍՈՆԱ, 6 ապրիլ (գիշեր ժամ 9).—Էլասոնայի դէմ՝ Միլոնայի ետևի կողմն երեկ իրիկունէ սկսելով 28 ժամ սաստիկ պատերազմ մը տեղի ունեցաւ, յորում Հայտար փաշայի զօրաբաժնէն հինգ և Մէմտուհ փաշայի զօրաբաժնէն վեց վաշտ գերկընդլաւան պատերազմեցան։ Հիմա Միլոնայի ետևի կողմերն և հոն գտնուած հելլէնական երկու ամրոց գրաւուեցան։ Սպարապետին հրամանաւ ի ձայն փողոյ յարձակման նշան տրուեցաւ։ Նէշէդ փաշայի զօրաբաժնին Ճէլալ փաշայի կիսաբաժինը ժամ 11ին գրաւեց Բերնարի և Բաբալիվատիսայի ամրոցներն ու բլուրը։ Թշնամին կը փախչի. զինուորք կը հալածեն։

—Պատերազմը գիշերուընէ ի վեր կը շարունակէ. հելլէն զօրքերը Բրանիայէն թէև սահմանագլուխն անցան, սակայն Օսմ. զինուորք զանոնք վանեցին։ Մահերու թիւն յայտնի չէ։ Համտի փաշա ծանոյց Էտհէմ փաշայի թէ Միլոնայի մէջ ալ պատերազմն սկսած է։ Թնդանօթի ու հրացանի ձայները սոսկում կ'ազդեն։ Վաղը սաստիկ ճակատամարտ մը պիտի ըլլայ։ Օսմ. զինուորք շատ գոհ են պատերազմին հրատարակուելէն։

ԷԼԱՍՈՆԱ, 7 ապրիլ.— Ըլլանը-Թէփէի ստորոտը գտնուած հելլենական ամրութիւնք բոլորովին կործանած ըլլալով, Հելլէնք ստիպուեցան ի փախուստ դառնալ։ Օսմ. զինուորք Հելլէններն այս ամրութիւններէն վանելէ վերջ, սկսան յառաջ խաղալ։

—Սպարապետին կողմէ տրուած բացորոշ հրամանին վրայ, օսմ. բոլոր զօրաբաժիններն սկսան շարժիլ և թէև հելլենաց կողմէ բաւական ընդդիմութեան բախեցան, սակայն արիաբար յաջողեցան ի փախուստ դարձնել զանոնք։

—Հելլէն զօրքերը թէև Գրանիէյի կողմէն օսմ. սահմանագլուխն անցան, սակայն օսմ. զօրաց կողմէ նորէն ետ մղուեցան։ Ճակատամարտը բուռն կերպով կը շարունակուի։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ԿԱՐԳ ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԻՆ

Էլասոնայի կայս. բանակին եօթն զօրաբաժինէ կը բաղկանայ։

Զինուորական գործողութեանց վայրերն են.

Տուզ-Թէբէ, որ Էլասոնայի արևելեան հիւսիսային կողմն է և Էլասոնայէն 9 քիլոմէդր հեռի զինուորական շարժումով, 4 քիլոմէդր մէկ ժամ է։ Տավա-Թէփէ չորրորդ զօրաբաժնին գործողութեան շրջանակին մէջ կը գտնուի, և հետևապէս երկու ժամ հեռի է Էլասոնայէն։ Չորրորդ զօրաբաժնին հրամանատարն է Միրլիվա Հայտար փաշա։

Գոզէջօ Տավա-Թէփէի արևելեան կողմն է և անկէ 8 քիլոմէդր հեռի. կը գտնուի 6րդ զօրաբաժնին գործողութեան շրջանակին մէջ եւ որուն հրամատարն է Համտի փաշա։

Սէլվէնօ Էլասոնայի արևելեան հարաւային կողմն է և անկէ 7 քիլոմէդր հեռի, սահմանագլխին վրայ կիրճ մ'է, 2րդ զօրաբաժնին գործողութեանց շրջանակին մէջ, հրամատարութեամբ Նէշէթ փաշայի։

Զայ-Հիսար՝ սահմանագլխէն 4 քիլոմէդր, այն է, 1 ժամ հեռի ըլլալով, հիւսիսային կողմը Բիւթէմի ջուրին վրայ կը գտնուի և Էլասոնայէն 18 քիլոմէդր կամ 4 1/2 ժամ հեռի է։ 3րդ զօրաբաժնին կեդրոնն Էլասոնիա է հրամանատարութեամբ Մէմտուհ փաշայի։

Աժանս Նասիոնալ կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ և օսմ. երկիրները բնակող հելլենական հպատակներն Ամերիկայի պաշտպանութեան տակ դրուեր են։ Ամէն պատահականութեանց նախատեսութեամբ, արդէն քանի մը օր առաջ այս մասին պայմանագիր մը կնքուած է եղեր Մ. Նահանգաց հետ։

—Մեծ Տէրութեանց դեսպաններն երէկ անմիջապէս իրենց կառավարութեանց հեռագրեցին Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջև պատերազմ հրատարակուած ըլլալը։

—Թոյնէր և Թոյնէր առաջնակարգ թորփիլանաւերն երէկ իրիկուն ժամ 12ին Ոսկեղջիւրէն դուրս ելնելով, Միջերկրական ուղևորեցան Օսմ. առաջին նաւախմբին միանալու համար։ Ծովային գործոց նախարարն անձամբ կը հսկէ երկրորդ նաւախմբին պատրաստութեանց վրայ և աշխատութիւններն անսովոր կերպով կը փութացնէ մէկ-երկու օրէն ճամբայ հանել տալու համար։

—Կայս. կառավարութիւնն հրաման ըրկեց օսմ. առաջին նաւախմբի հրամանատարին որ Ցունաստանի սահմանակից օսմ. ծովեզերքներու պաշտպանութեան ձեռնարկէ, և եթէ ցամաքին վրայ եղածին պէս հելլէնք ծովու կողմէ ևս յարձակում ընեն, օսմ. կայսրութեան իրաւունքները պաշտպանելու սկսի հելլէն նաւատորմին յարձակումները վանելով։ Ցարդ ծովային կարևոր գործողութեան մը լուրը չէ առնուած։

—Սէլանիկի շրջակայ ամրութիւններն ու ռազմագիտական կարևոր կէտերը զօրացնելու պէտք տեսնուած ըլլալով, Գ. զօրաբանակի հրամանատարութիւնն բաւական թուով քաղաքապահ զօրք (միւթահֆըզ) խնդրեր է ձեռնհաս իշխանութենէն։

—Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջև պաշտօնապէս պատերազմ հրատարակուելուն հակառակ, Մեծ Տէրութիւնք որոշեր են Կրետէի պաշարումը շարունակել և չթողուլ որ պատերազմն հոն ևս ծաւալի։

—Բ. Դուռը պաշտօնապէս ծանոյց Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն թէ Ցունաստանի հետ պատերազմ հրատարակուած է, պատասխանատուութիւնն այս վերջնոյն վրայ թողելով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ Մայր-Եկեղեցի երթալով, թէ՛ առաւօտեան և թէ երեկոյեան ժամերգութեանց առթիւ քարոզեց, առաւօտուն պատմելով և բացատրելով Աւագ Շաբթուան նշանաւոր դէպքերն ու խորհուրդները, և երեկոյին՝ Դռնբացէքի նշանակութեան վրայ։ Ուշ ժամանակ դարձաւ իր բնակարանն։ Այս առաւօտ ալ կանուխ Մայր-Եկեղեցի գնաց և Աւետման տօնին առթիւ արարողութեանց ներկայ գտնուեցաւ։

—Սեւ Լեռան գործակատար Մ. Պաքիչ շաբաթ Պատրիարքարան երթալով քաղաքավարական տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ։

—Բնիկ Բուլկարիոյ եւ հպատակութեամբ Աւստրիացի Պրն. Մալխասանի հայ նկարիչն և հրապարակագիրը Կ. Պոլիս եկած է և հելլենական սահմանագլուխը կ'երթայ՝ իբրև թղթակից անգլ. եւ ֆրանսական պատկերազարդ թերթերու, պատերազմական վայրերու և դէպքերու գծագրութիւններ և թղթակցութիւններ ղրկելու համար։

—Բարեսէր ազգային մը, Դասըմփաշայի ազքատիկ որբ դպրոցականներուն խղճալի վիճակին վրայ տեղեակ, դպրոցին վարժապետին ստորագրութեամբ լրագրոյս մէջ հրատարակուած նամակէն զգածուելով, հաճեր է 25 որբերու Զատկական հագուստ շինել տալ, ի ձեռն Տ. Գէորգ քահանայ Անանեանի, որ առաջին անգամը չէ որ այսպիսի բարեգործութեան մը միջնորդ կ'ըլլայ։

—Գաւառացի կարօտ ուսանողաց Նպաստամատոյց Նորակազմ Ցանձնաժողովոյ անդամներն են. Գրիգոր Մարգարեան, Լեւոն Հաճեան, Կարապետ Խորասանճեան, Մանուկ Արզեան, Միհրան Աբիկեան, Ցովնան Փալազաչեան, Վահրամ Մարգարեան էֆ.ք։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ անուանեցաւ Դատական նախարարութեան խորհրդական Հաշիմ պէյ։ Էտիրնէի նահանգին Շարքեօյ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Միլքիյէ վարժարանի հրջանաւարտ և Միտիլլի կուսակալութեան թարգման Անաստաս էֆ.։ Նոյն գայմագամութեան օգնական անուանեցաւ Թէվֆիգ էֆ.։

—Բ. Կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ վերաքննիչ ատենի առեւտրական ճիւղին նախագահ Քոստաքի էֆ.ի։ Բ. Մէճիտիյէ՝ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Մ. Լըբլէռի։ Բ. Մէճիտիյէ՝ Եանեայի Ցունաց մետրապոլիտ Տ. Գրիգորիոսի։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշա շաբաթ առտու ռուսական դեսպանատունն երթալով տեսակցեցաւ Մ. Նէլիտովի հետ։

ԻԲԷՔԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ. — Պելկրատէն կը գրեն առ Բոլէնկէ Քոռէսբոնտէնց թէ սերպ կառավարութիւնն առ այժմ պիտի յետաձգէ ո և է ձեռնարկ՝ ի մասին Իբէքի մէջ սերպ Պատրիարքութեան հաստատման, և աւելի նպաստաւոր ժամանակի մը պիտի սպասէ։ (Մօնիդէօռ)

ՍԿԻՒՊԷՆ կը գրեն թէ, կ'ըսէ Մօնիդէօռ, կը վախցուի որ Զատկական տօներուն Սերպերը բողոքեն Ցունաց Պատրիարքարանի ընթացքին դէմ, թէև այժմ թոյլ տրուած է որ Փրկչի եկեղեցւոյն մէջ թէ՛ սլաւերէն և թէ յունարէն պատարագ մատուցուի։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ֆէրտինանտ իշխանն ու իշխանուհին Պելկրատէն յետոյ մայրաքաղաք» պիտի գան և անկից ալ Բուքրէշ պիտի երթան։

ՌՈՒՍ դեսպանին կինը Տիկին Նէլիտով, որ մայրաքաղաքէս բացակայ կը գտնուէր, ուրբաթ առտու մայրաքաղաք դարձաւ։

ՆՈՎԻՊԱԶԱՐԷՆ կը ծանուցուի թէ Չէրնակորայի սահմանին վրայ կռիւները կը շարունակուին Ալպանիոյ և Սեւ Լեռնցւոց միջեւ։

ՀԵԼԼԷՆ ՀՊԱՏԱԿՆԵՐՆ, որոց 15 օր պայմանաժամ տրուած է Թուրքիայէն մեկնելու, ըստ պաշտօնական վիճակագրութեան, շուրջ 85,000 հոգի են Պոլսոյ և շրջակայից մէջ. Հետևապէս 150-200,000 հոգիք Թուրքիոյ բոլոր ծովեզերեայ քաղաքաց մէջ։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ.— Դատական նախարարութիւնը ծանոյց Ցունաց Պատրիարքարանին թէ նորընտիր Պատրիարք Ամեն. Տ. Կոստանդիանոսի ընտրութիւնը վաւերացած է կայս. Իրատէով։ Մ. Մ. Զարիֆի, Ստեֆանովիչ և Էվէնիտի շնորհաւորական այցելութիւն տուին Ն. Սրբազնութեան։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՑ Ցունաց Պատրիարքութեան ընտրելեաց ցանկն, որ եօթն անուն կը պարունակէ, մատուցուեցաւ Բ. Դրան։

ՀԱՆՔ.— Այտընի Էօտէմիշ գաւառակին կէօրէլէ գիւղին մէջ երևան հանուած ոնդիկի հանքի մը շահագործման համար մենաշնորհ պիտի տրուի Կարապետ էֆ. Արապեանի և Ընկերութեան։

ՑԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԽԶՈՒՄ.— Երէկ խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր Բերայի հելլէն դեսպանատան և հիւպատոսարանին առջև, երբ սովորաբար պաշտօնական նշանները վար առնուեցան և վարագոյրներն ու պատուհանները գոցուեցան։ Առտուն կանուխ Թուրք լրագրերէն արդէն իմացուած էր պատերազմի հրատարակումը։ Երէկ և այսօր կարասեղէնք և գոյք կը հաւաքուին այս երկու պաշտօնատանց մէջ և մեկնումի պատրաստութիւնք կը տեսնուին։ Ինչպէս յայտնի է Թուրքիոյ մէջ Մ. Նահանգաց դեսպանն ու հիւպատոսք պիտի նային Հելլէն հպատակաց գործերը, Մ. Նահանգաց հիւպատոս չգտնուած տեղերն Ռուսանիոյ և ասոնց ալ չգտնուած տեղերն Անգլիոյ հիւպատոսք պիտի կատարեն այդ պաշտօնը։ Ցունաստանի մէջ ալ Գերմանիա պիտի նայի օսմ. հպատակաց գործերն և Գերմանիոյ հիւպատոս չգտնուած տեղերն Աւստրիոյ հիւպատոսք. Պելկրատի օսմ. դեսպան Մ. Մավրոկորտատո և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեայք, որոց անցագիրք առջի գիշեր ժամ 8 1/2ին արուեցան, վաղն իրիկուն ժամ 10 1/2ին Ցունաստան պիտի ուղևորին իտալական շոգենաւով։ Հելլէն դեսպանատան և հիւպատոսարանի զինանշաններն առջի գիշեր սև շղարշներով ծածկուեցան։ Պոլսոյ Նաւահանգիստը գտնուող հելլէն շոգենաւք երեկ դրօշ չպարզեցին, թէև կիրակի էր։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշա, որ յատուկ պաշտօնով Սիկեա գացած էր, անկից Եէնի-Բազար ուղևորեր է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Ֆօրպէն մարտանաւն Իսքէնտէրունի ուղևորեր է։

ՀՐԴԵՀ.— Շաբաթ գիշեր Նէտի-Գուլէի մահարանին ծխնելոյզը բռնկելով և եւած կայծերէն մօտը գտնուած հանքածուխեր բռնկեցան, սակայն շուտով վտանգին առաջքն առնուեցաւ։

ՇԱՔԱՐԻ գինն Եւրոպայի մէջ ինկաւ։

ԶԱՏԿԻ առթիւ ամէն ոք բնական է կը հարցնէ թէ ո՛ւր կրնայ գտնել ամէնէն աղւոր և ամէնէն դիմացկուն հագուստներն, որք ճաշակի ազնուութեան հետ միացնեն կերպասներու լաւութեան էական պայմաններն։ Այս մասին այսօր պէտք չկայ երկար բարակ մտածելու, քանի որ կայ Թիրինկի, որ ճիշդ այս առթիւ ընդունած է Եւրոպական քաջայարմար զգեստեղինաց նոր մթերք մը։ Թիրինկ ուրիշ վաճառատուններու վրայ սա մեծ առաւելութիւնն ունի որ մեծ ընտանիքի մը ամէն անդամները կրնայ գոհացնել տարւոյն ամէն եղանակին մէջ. զի ո'չ միայն այրերու, այլ և կիներու, աղջիկներու և մանչ տղաքներու համար ունի հագուստներ ու ճերմակեղէններ միանգամայն, արդուզարդի ուրիշ նիւթերով միատեղ։ Ապահով ենք որ Աւագ շաբթուն մէջ հոն դիմողները գոհ պիտի մնան նաեւ գներուն վերջնականութենէն։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԱՐՄՏԻՔ. — Ցորեն. — Վերջացող շաբթու ժամանեցին 21,000 քիլէ, որոց 1500 կակուղ Էտիրնէ, 15,000 կակուղ զանազան տեսակ Անատոլու եւ 4000 Պալըքը։ Վաճառուեցան 5500 Էտիրնէ՝ քիլէն 14 1/2 ղրշ. էն, 15,500 զանազան տեսակ Անատոլու՝ քիլէն 13 1/2-15 ղրշ. էն և 4000 Պալըքը՝ 17էն։ Կարծր ցորեն ոչ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ։ Եգիպտացորեն.— Խնդիրանք կայ. գիներն հաստատուն են։ 3000 պարկ Աղեքսանդրիոյ համար ծախուեցաւ օխան 16 1/2 փարայէն։ Գարի.— Տեղական սպառման համար 3000 քիլէ Դանուբ ծախուեցաւ քիլէն 9 ղրշ. էն և 2000 Անատոլու 8էն։ Հրապարակի վրայ գործ կայ։ Արտածման համար գործ չեղաւ։ Թուզնէքէր.— 700 պարկ ծախուեցաւ օխան 28 փարայէն։

ԱԼԻՒՐ.— Վերջացող շաբթուն ժամանեցին ու ծախուեցան 7050 պարկ, որոց 3000ն Օտեսա, 850 Սեվաստաբոլ և 3200 Իպրայիլ։ Վառնա, Սամսոն և Քէօսթէնճէ չհասաւ։ Պատրաստ կայ ջաղացքներու մէջ և ի Մաղասէ 20,000 պարկ։

ԳԱՂՁԱՐԵՆ.— Շաքար.— Ժամանեցին 1800 պարկ Թրիէսթէ և 240 ռուսական։ Վաճառուեցան 1800 Թրիէսթէ՝ կենդինարը 78-82 ղրշ. էն և 340 ռուսական 69 ղրշ. էն։ Հրապարակի վրայ գործ կայ, բայց գիները տկար են։ Խահուէ.— Ժամանում չկայ։ 500 պարկ ծախուեցաւ պարկը 6.50-9 ոսկի։ Պատրաստ 8000։ Հրապարակը տկար է։ Բրինձ.— 400 պարկ եգիպտական ժամանեց և 600 Ռանկունի ծախուեցաւ պարկն 96 ղրշ. էն։ Սէպէրէկեան կորեկ.— Թանկանոցքի տեսակին վրայ գործ եղաւ օխան 9 1/2 ղրշ. էն։ Մաշ.— 500 սնտուկ Ֆուանիյէ ծախուեցաւ սնտուկը 46 1/2 ղրշ. էն։ Տեղականին գինն է Օսմանիյէ՝ սնտուկը 45 ղրշ. և Պասֆիռ քիլօն 3 3/4 ղրշ։ Բաքլա.— Թրանսիթի վրայ գործ կ'ըլլայ սնտուկը 18 ղրշ. էն։ Տեղականին գինն է 22 1/2 ղրշ. սնտուկն՝ ասկին հարիւր ղրշ. էն։

ՄԵՏԱՂ.— Երկաթ.— 100 թոնօ ժամանեց։ Կարևոր վաճառումնք չեղան։ Հրապարակն հանդարտ է։ Պողպատի, անագի, թիթեղի, պղինձի և զինկոյի վրայ կարևոր գործեր չեղան։

ԱԼԻՒՂ.— Ժամանեցին ու վաճառուեցան 67 տակառ զանազան տեսակ 48-59 օխան մէկ օսմ. ոսկւոյ։

ՀԱՆՔԱՅՈՒԽ.— Ծովային Նախարարութիւնը կաղի համար հանքածուխի գնման պայմանագրութիւն կնքեց երկու ամիսէն յանձնելի և թոնօն 14.4 շիլինի։ Կայս. կառավարութիւնն Սպարապետութեան ջաղացքներուն, Ֆէսխանէի և Պէյքօզի խաղախորդարանին համար 1000 թոնօ Քօլլուն ածուխ գնեց թոնօն 85 ղրշ. էն՝ ծախքը վաճառողին վրայ ըլլալով։

ՄԱՆՐԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ.— Նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։ Մահուդ.— Պուլկարիոյ և Արեւ. Ռումէլիի համար միջոց խնդրանք կայ։ Մարմաշի և կտաւի վրայ գործ չեղաւ։ Տպածոյի վրայ գործ կայ։

ԱՐՏԱԾԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ.— Թիֆթիկ.— 200 հակ ծախուեցաւ օխան 14 1/2-16 ղրշ.ի։ Բուրդ.—Գործ չկայ. կ'արժէ օխան 3-7 1/2 ղրշ։ Բամպակ.— Ժամանեցին 40,000 Սելանիկ, 20,000 Իզմիր և 1200 Կէյվէ։ Այս վերջինը ծախուեցաւ օխան 4.50-4.62-5 ղրշ.էն։ Մետաքս.— 2 հակ Կէյվէի կրկնակ մետաքս ծախուեցաւ օխան 88-90 ղրշ.էն՝ ասկին 109էն։ Լաւ տեսակները կը փնտռուին։ Չինու տեսակին գինն է օխան 90-130 ղրուշ։ Կոզակ.— միջոց ապրանք կը ժամանէ, բայց վաճառում գրեթէ չկայ։ Աֆիոն.— 60 սընտուկ ծախուեցաւ Պալըքէսէրի օխան 117ղրուշէն և Դոնեա ու Կէյվէ 110-112էն։ Դեղի Խէժ.—50 պարկ Գայսէրի, Եոզղատ, սպիտակ ծախուեցաւ օխան 17-20 ղրուշէն, 30 Գայսէրի նախկին 15 1/2-16 1/2էն և 13 Եոզղատ դեղին 12էն։ Մահլէպ.— Կարժէ օխան 60-200 ղրշ։ Սալէպ.— Օխան 12 1/2-15 1/2 ղրուշ։ Դեղին Մեղրամոմ.— օխան 19-19 1/2 ղրուշ։ Դեղին Ճէհրէ.—170 պարկ ծախուեցաւ Իսքիլիպ ու Չօրում օխան 1 3/4 ղրուշէն։ Գխտար՝ օխան 5-5 1/2 ղրշ։ Մորթ.— օխան 6-14 ղրշ։ Ընկոյզ.—Օխան 40-50 փարա։ Կաղին.— Կենդինարն 95-97 ղրշ։ Խաշխաշ.—30-60 ղրշ. կենդինարը։ Պաշլամ.— Նուշ՝ օխան 4-5 1/2 ղրշ. չամիչ 20 փարայէն 4 1/2 ղրշ. թուզ օխան 1 1/2-3 1/4 ղրշ։ Մազմալ.— Օխան 22-35 ղրշ։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէնթ յէ-տաօ-րօ-բլ-ն (ըստ տարիքի), ծամօղօ-բլ-ն, էօ աղտ ար-տառանօ-բլ-ն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի տպաւորութեան։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըլուգճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խրիսօվէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

Շաբաթ գիշեր Բարիզի Սակարանի գոցուած պահուն՝ արժէթղթոց գնոց վրայ բաւական կարեւոր բարձրացում մ'եղած էր, այնպէս որ Քոնսոլիտը 17.37էն 17.77 սանթիմ, Երկ. 84էն 87.50 ֆր. Պանք Օթթօմ. 500էն 505 ֆր. Ռէժին 262էն 267 ֆր. ֆրանս. Ռանթը 102 55 էն 102.70 սանթիմ գոցուած էին։

Երէկ կիրակի Քաֆէ Գօմէրսի մէջ խաղացողք հաւաքուելով, Քոնսոլիտի վրայ առուծախ ընել սկսան։ Առջի գիշեր Սակարանի մէջ 19 ղրշ. 04 փարա գոցուած Քոնսոլիտը երէկ Գօմէրսի մէջ 18 ղրշ. 22 փր.էն 18 ղրշ. 24 փր. եղաւ։ Երկ.ի վրայ 1-2 գործ միայն եղաւ. 84.50—85 ֆր.ի, և անկման հակամիտութիւնով։ Իսկ այսօր Եւրոպացւոց Ս. Զատկի Բ. օրն և Հայոց Աւետման տօնին առթիւ Սակարանը գոց է։ Քաֆէ Գօմէրսի մէջ թէև մի քանի Սակարանի մարդիկ կան, սակայն մինչև լրագրոյս մամուլի դրուիլն գործ չի կար։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ս. ՇԴԱՅՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆԱՑ

Տեսակին մէջ ամենամեծ վաճառատուներէն մին, ուր ճաշակն աժնութեան հետ կը մրցի, և գեղեցկութիւնը տոկունութեան հետ։ Զատկի առթիւ ստացած է մեծ պաշար գարնանային հագուստներու՝ արանց և մանկանց համար։ Կեդրոնական մեծ գործատունն է ի Վիեննա, և Պոլսոյ մէջ Ղալաթիա Գօմիսիօն Խանի տակ և Պահչէ-Գափու ունեցած երկու վաճառատուները միշտ լի են յաճախորդներու բազմութեամբ, զորս ամէն կերպով կը գոհացնէ Շդայն։ ԳԻՆԵՐԸ ՈՐՈՇ ԵՒ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ։ 4—4

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէտէ ալընաճագ էքի նէֆ Օթրանճա վէ Գարաօտէնիզ քէօմիւրիւնիւն գարարը գաթիսի նիսանըն 10ընճը բէնջշէնպէհ կիւնիւ վիրիլէճէկինտէն Թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ Նէհայեթ սաաթ 9ա գատար թէքլիֆնամէ մուգթաղիէ իրաճէսի իլէ Խազինէի միւշարիլէյհաեա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

6 Նիսան 313 1—3

ԻԼԱՆ

ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆԳԱՍԸՆԴԱՆ

Զըրաաթ Պանգասը իչին լիւզում օլուպ պիր միւնագասա Թապպ վէ թէճլիտ իթթիրիլէճէկ էվրաք գագէթլարը իլէ իլան օլունան վէ պէհէր նուսխէսի 5 վէ եախօտ 6 ֆօրմա թէշքիլ իտէճէկ Թախմին խիլէն 800 նուսխէ մուհարէրաթը ուսուլիէ մէճմուասընըն 16 սահիֆէլիք պէհէր ֆօրմասը 800 նուսխէ Թապպ օլունմագ իւզրէ քեաղըտ էսմանը վէ մէսարիֆը Թապիէսի իլէ պէրապէր 250 ղրշ. տա վէ քիւչիւք Սթամպօլ քեաղըտը գըլթասընտա 4000 ատէտ լիթօղրաֆ Թապլօնըն պէհէր քեաղըտ էսմանը իլէ պէրապէր 10 փարատա վէ պէհէր նուսխէսինին ճիլտիէսի 2 ղրշ. տա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ չէհրը հալը րումինին 9ընճը չարշանպահ կիւնիւ սաաթ 9տա գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն Նօքսանը իլէ Թապպ վէ թէճլիտինէ Թալիպ օլանլարըն մուայեէն օլանվագըթտա գատար Զըրաաթ Պանգասը խաւրէի մէրքէզիյէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

5 Նիսան 313

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղակի կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Աղեքսանդրիա միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Աւամէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Քօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլըսյիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալգաչիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէպանիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավօնիան	3700	Օրօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապլիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգը գրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Աղեքսանդրիա միջև անդադար բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էթրուրիա	7718	Մարաթոն	2493
Սէրվիա	7391	Ալգերա	2393
Ուրանիա	7268	Սարակոսա	2166
Բավոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոգգօ	1855
Ալճէրօ	2143	Պրիթիշ Քուին	735
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուրգ	1614	Սիլվանիա	5598
Փադալոնիա	4845	Քամպանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար

Ալիքսիատիս խան, Թիւ 4 Ղալաթիա

ԿՈԶՄՈՍ Յ. ՊԵՅԼԻԿՃԵԱՆ
(ԿՕՇԿԱԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Եալըլը Օթէլի կից, Պէօփրիւլիւ Խանին (Նախորդ Տուլունը Ռուսումիյէի) դիմացը Թիւ 12.

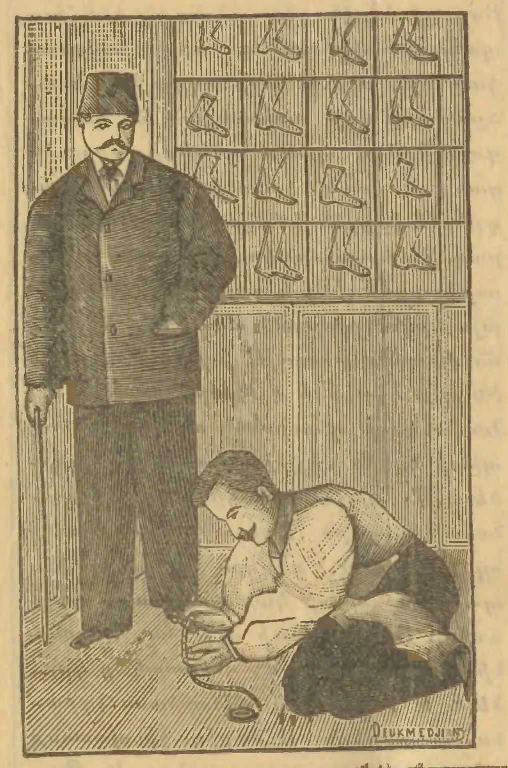

Կօշիկներու սոյն գործարանը կը մրցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը Փրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կը պատրաստէ Ֆրանսական, Անգլիական և օսմանեան ճաշակով, ամառնային և ձմեռնային ամեն տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատրաստ: Մասնագիտութեամբ կը դարմանէ (Նասըր) կոչուած ունեցող ոտքեր, մասնաւոր կօշիկ պատրաստելով կը հաւասարեցնէ կաղ ոտքեր և մանկիկներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութենէ բոլորովին զերծ կը պահէ: Կը վաճառէ աժան և ոչ աժան գներով: Կը ծանուցուի յարգոյ յաճախորդաց, Զատկական ապրանքները վերջին շաբթուան չձգել:

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Միջերկրական միջև բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպս	2500
Վամնէա	3500	Մարքօթիս	2500
Մէնֆիս	3500	Նէրգիս	2500
Անիւպիս	3000	Բէրա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կաաքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կիէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.

34, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՔԱՐԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Պաթում միջեւ ... բանող

Ա. Կարգ ... Ֆրանք

Բ. ... 175

... տոմսակ ...

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԸՐՊՈՒԼ

Մումհանէ փողոց Թ. 1

THE LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՅԱՆԳԼԻԱ

Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ և ն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով:

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով:

Նոր հաստատուած պայմանագրութեան տեսակ:

Տիեզերական ապահովագիր անձեռնելի.

Առանց ի ճամփան և ղեկոյ հաւանութեան.

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա:

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Փրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և ատոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով:

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՅԵՆԻԿ ԱԱՏՈՒՄԱՄԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼ. 200,000,000 ՖՐ.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Գարաքէօյ Նաւահանգիստին մօտ Հալէպեան խան

ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս Սուլթան Համամ Հաճօբուլու խան

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ Պանքայի ամէն գործողութիւններ. արժէթուղթի վրայ փոխատուութիւն. հաշուընթացներ կը բանայ՝ արժէթուղթեր դրաւ առնելով. փոխանակագիր կը հանէ Ֆրանսայի ու օտար երկրաց զանազան հրապարակներու վրայ. Վարկի Թուղթեր կուտայ. Սակարանի յանձնարարութիւններ կը կատարէ. վճարումներ կ'ընդունի, և պայմանաժամաւոր պօնօներ կուտայ որոշեալ պայմաններով:

ՊՈԼՍՈՅ ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործեր. ապրանքի փոխարէն փոխատուութիւններ կ'ընէ. ապրանքներ կ'ընդունի իբրեւ անպարտ աւանդ՝ մինակ ձեռնղման վարձքն առնելով և կամ Կ. Պոլսոյ և օտար երկիրներու մէջ վաճառելու յանձնառութեամբ:

Հ. ԵՒ Ա. ՍԷԹԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ ՑԱՄԻՆ 1878, ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

Թօփաճճի խան Սուլթան-Համամ, աղբիւրին մօտ Թիւ 4 Սէրվիչէն տպարանին կից, Կ. Պոլիս

Արտասահմանի և Նորաձեւութեան վերաբերեալ ամեն տեսակ ապրանքներ

ՊՈՍՏԷ.— Պարզ և Մուսլինի վրայ, բանուած ամէն լայնքով. մասնաւորապէս օժիտի համար ճոխ տեսակներ, Վօլաններ Երեխներու համար:— ՏԱՆԹԷԼԱ.— Վալանսիէն, Դասօ, Թիւլ, Քէօբիւր, Շանթիյեի, Պըրթօն, Իսլանտա ամէն տեսակ, Մետաքսէ, Բթանէ և Բուրդէ:— ԲԱՍՄԱՆԹԸՐԻ.— Պունճուքով, և առանց Պունճուքի Մետաքսեայ և ոսկեզօծ զանազան տեսակներ, Մօթիֆ, Կառնիթիւր, Սէնթիւր, Մառապու, Փետուր եայլն: ԳՕՐՏԷԼԱ.— Կրօն, Մուարէ, Սաթէն, Ֆանթէզի, Շանժան, Թաւշեայ ամէն տեսակներ ամէն լայնքով:— ԳՐԷՔ ԵՒ ԿԱԶ.— Դուէր տը Շին, Դուէր Անկլէ, Դուէրլիս, Կազ, Կաընատին, պարէժ բուրդ և մետաքս, Թալաթան, Մուսլին եայլն:— ՖԱՔԷՕԼ.— Ամէն տեսակ Թանթէլայէ, Ֆաքէօլ Ֆիշիւ, Շարբ, Անատոլա, Գլխարկի վէլօ, Թիւլ վարագոյր բանուած և Տանթէլայէ, ծրարով և պատրաստ շինուած ձիպինցուներ:— ՁԵՌՆՈՑ.— Կաշիէ, Մետաքսէ և Բթանէ:— ՔՈՐՍԷ.— Գաղղիական ընտիր և ձեւաւոր, պարզ, Բըլուզով և մետաքսէ:— ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՔՕՂԵՐ.— Կրօնուքի համար տղու հագուստ և գլխարկ:— ԲՈԴԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ.— Շալ Ֆիշիւ եայլն:— Շալեր.— Շալ Գաւառներու համար, ծաղիկով նաև Ֆինօ Շալ Էքօսէ ամէն մեծութեամբ:

Ամէնքն ալ առաջնակարգ գործարաններէն բերուած: Ճաշակաւոր և հարուստ զանազանութիւն: ՈՐՈՇ ԳԻՆԵՐ և աժանութիւն: Մեծաքանակ և Փոքրաքանակ վաճառումնք:

Հրատարակուելու համար յղուած կամ Նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ'կ երեսին վրայ գրեն: Երկու երեսի վրայ գրուելէն շատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին:

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ Նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի Խմբագրատան մէջ: Ո'չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք:

(21)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՔՈՓԷ

ՅԱՆՑԱՒՈՐԸ

Բէրինէդ իր զաւակը Բրէթիէն կոչած էր, ամէն յոյս կորսնցուցած չըլլալով թէ հայրը վաղ կամ անագան հոգ պիտի տանէր իր զաւկին և այս կնքանուամ ընտրութենէն պիտի խանդաղատէր: Մինչեւ իսկ նամակ գրեց Գան' փոքրիկ մանկան ծնունդն աւետելու համար: Բայց ծննդական, իր ապաքինեալի լայն պարեգօտով, ի զո՜ւր ծռեցաւ Մայր Լակասի բազդադուշակ թուղթերուն վրայ. այդ թուղթերն ի զո՜ւր խոստացան թէ թխադեղ երիտասարդ մը — «սպաթի»ի մանչն — ուղեւորութիւն մ'ընելու կը պատրաստուէր — երեք «օրեա» իրարու ետեւէ, — թէ ընդհուպ պիտի ընդունէր նամակ մը — «օրեայի» մէկնոցն, — և թէ ուրիշ թխադէմ մարդու մը չարակամութեան հակառակ — «մաչայի» Թագաւորն — յաղթող պիտի ըլլար, — որանց մեծ յաջողութիւն — սակայն Բէրինէդ որ և է պատասխան չընդունեց:

Եւ, ո՛րքան ալ առելութեան և ոխակալութեան անկարող ըլլար, խեղճ աղջկան աչքերն արցունքով կը լցուէին երբ Բրէթիէնի վրայ խորհէր: Իրեն համար բարեբաղդութիւն մ'եղաւ որ իր ծննդաբերութիւնը կարելի եղածին չափ դիւրին եղաւ: Բաւական շուտով կրցաւ մեկնիլ մանկաբարձին տունէն և արուեստանոց դառնալ: Հիմա պէտք էր որ սովորականէն աւելի աշխատէր, վասն զի Բրէթիէնի թողած դրամին մնացորդն հազիւ բաւած էր երեք ամսականը կանխիկ վճարելու այն անկարելիք սնունդն որոյ քով դրաւ Բէրինէդ իր մանուկն ի Բլէսօ:

Ամէն կիրակի հոն կ'երթար: Այն աղտոտ ու փոթի խրճիթին մէջ, զոր չորս հինգ օրօրոցներ մանկական ճիչերով կը լեցնէին, կեղծանոյշ քաղաքավարութեամբ կ'ընդունէր սնունդին և իր ամուսնոյն կողմէ, կեղծաւոր դէմքով, չափազանց ագահ ու դրամ չորթող գիւղացիներ որոց մէջ քիչ մը դրամ թողելու էր զանազան ծախքերու համար, շաքարի, սուրճի, մանուանդ օճառի համար, թէպէտ ծծկանին ու իր ամուսնոյն և ըբնակարանին զզուելի աղտոտութիւնն անհաւանական կը կացուցանէր այս ընպալուծական արտադրութեան առատ սպառումը: Բայց Բէրինէդ իր չարաթականէն դժուարաւ խնայած քառասուն սուն յօժարակամ կուտար, վասն զի Նորածինը քաղցած էր և անվհատ կը ծծէր իր ծծակն:

Սակայն երեք ամիս ետքն, երբ պարտաւորեցաւ իր փոխ թոշակէն առնուլ իր գիեցիկին պէտք եղած դրամը, մանկամարդ ծաղկագործը տարապայման նեղուեցաւ: Իր դոյզն գոհարները դրաւատուն գացին. մնունդէն ալ խնայեց, նա որ գրեթէ թաչունէ մ'աւելի չէր ուտեր, և համակերպեցաւ—բան մը որ աւելի դժուարին էր—վարնոց կօշիկ կրելու և իր շրջազգեստները մինչև կրտոր կտոր հագնելու: Բարեկամուհիներ հանդիպեցաւ. հին գիւցազնուհիները դուրս ելնելու համար անոնց ձեռնոցի դուրս ելնելու հանելուն մէջ... այնքան զրկանաց հակառակ, իր անճշան ելմտացոյցն հաւասարակշռելու չէր յաջողեր: Ամսուան վերջը, մինչ կը պակսէր իրեն տասն Ֆրանք կամ հարիւր սու. Արդէն քիչ մը ուշացուցած էր ստնտուին ամսականն, որ ամէն կիրակի կը յիշեցնէր իրեն, իր դանդաղկոտ ձայնին մէջ սպառնական չեչտ մը դնելով Բէրինէդ. յիմարն ու թեթեւամիտ Բէրինէդ, հիմա իր սրբտին մէջ կը կրէր մտատանջութիւն մը որ անդադար դող կը հանէր իր սիրտն: Ի՞նչ ընելու էր: Դժուարութենէն ի՞նչպէս ազատելու էր: Հարկ էր սակայն որ իր զաւակը մեծցնէր: «Մէկը բանէ որ օգնէ քեզ», ըսաւ օր մը իր ընկերուհիներէն մին, որուն պատմեց իր նեղութիւնները: Բայց ոչ, օ՛ն անդր: Հիմա կը ճանչնար այրերն: Ամէնքն ալ անձնասէրներ, սիրադրուժներ էին: «Սիրահար մ'ալ, առնեմ— որպէս զի վանտէ զիս, երբ յագենայ, ինչպէս չէ՞: Եւ թերեւս երկրորդ մանկիկով մը, չեմ ուզեր այդ բանը, Լիզէ՛դ»: Միւս կողմէ այլեւս չէր մտածեր սնոտի բաներու վրայ: Սէրը վերջացած էր իրեն համար: Մայրութիւնն հանդարտեցուցած, զգաստացուցած էր զինքն: Վասն զի կը պաշտէր իր փոքրիկ Բրէթիէնն, այլեւս այս մանկիկին համար միայն կ'ապրէր, զոր ամէն օր իր թեւերուն մէջ կ'առնէր հիացմամբ դիտելով երբ մանուկն, ծերունեայ մը աչքերուն պէս լուրջ իր կապոյտ-յախճապակեայ աչքերով կը հետեւէր այն մատին զոր Բէրինէդ ցոյց կուտար անոր:

Բլէսօ երթալու համար, Բէրինէդ հանրակառք կը հեծնէր որ երկաթուղիէն քանի մը սու պակաս ծախք կը պատճառէր իրեն: Արդ, սեպտեմբերի վերջին կիրակի օրն, իրիկուան ուշ ատեն, հէք աղջիկն երբ Բարիզ վերադառնալու համար, դէպի այս հանրակառքը կ'երթար, չափազանց տխուր էր: Տղուն մէկ թեթեւ հիւանդութենէն վերջ, ստնտուին դեղերու մանր ծախքերու ցուցակ մը ներկայացուցած էր, որ, յաւուկ և փոխաբերական իմաստով, դեղագործի (չափազանց ծանր) հաշիւ մ'էր, եւ Բէրինէդ, մինչ դրամի կարօտ, պարտաւորուած էր խնդրել, մինչեւ իսկ հայցել պայմանաժամ մը, որ շնորհուած էր անվերջանալի երեւմնական ողբերով եւ այսպիսի խօսքերով. «գուք գիտէք, այս այսպէս չկրնար տեւել»: Իր ընկնակարանը կը վերադառնար, մորմոքած սրտով: Արդարեւ ապագան վարդագոյն չէր:

Հանրակառքին ներքին կողմը բոլորովին լեցուած ըլլալով, պարտաւորեցաւ վերնայարկն ելնել, և իր այս վերելքին մէջ ընդունեց ճամբորդի մը օգնութիւնն, որ հաճոյաբար իր ձեռքը կարկառեց և իր քովը տեղ բացաւ: Ու երբ երեսունեւհինգ տարեկան բարձրահասակ ու պընդակազմ կարիճ մ'էր, առաջնագործի օգնականներու աւանդական տարազով, հին թաւշեայ ուռուցիկ տաբատով և ծալածոյ մէջքին ալ իր մասնաւոր գրպանիկէն կիսովին դուրս ցցուած:

Արդէն Բէրինէդ այլ եւ այն փայլչազգեստ գործաւորուհին չէր որ քիչ ժամանակ առաջ, շատ մ'անցորդներու ուշադրութիւնն առ ինք կը գրաւէր: Իր գունաթափ արդուզարդով և մերկ ձեռքերով ընաւ վախ չազդեց գործաւորին, որ ընտանեբար սկսաւ դրացուհւոյն հետ խօսակցիլ, իրիկուան և գիւղերուն վրայ:

Բէրինէդ դիտեց զայն: Զինուորական պեխով չէկ երիտասարդ մ'էր, աչքն համարձակ և խոժոռ, ճակատը խիստ ծալքով մը կնճռոտ, ի մի բան, կարգաւէր գործաւորի մը, պարկեշտ տղու մը կերպարանքն ունէր:

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՓՕԶԱՃԵԱՆ